

MESEC ŠTEDNJE

Razvoj zadnjih let, tekom katerih je postal denar pri nas z vsakim dnevom bolj redek, je vsakogar izmed nas prostovoljno ali proti volji seznanil spet z zahtevo po štednji. Ta beseda in zahteva v prvem povojnem obdobju pogostokrat ni veljala za pametno. Tisti, ki je sproti spreminjal vsak šiling v mnogokrat zelo malovredno blago ali užitek, je očitno še kljub temu pridobil, ker je bil vsled stalnega naraščanja cen in življenjskih stroškov denar od včeraj na jutri že manj vreden.

Ta razvoj v avstrijskem — in tudi širšem — gospodarstvu je očitno zaključen. Na mednarodno zahtevo je država pričela politiko ustajenja denarne vrednosti. Cene blaga in življenja že dalj časa ne naraščajo, delno celo padajo. Blagovna izmenjava s tujezemstvom narašča in prehaja v ravnovesje, tako da ni neposrednega strahu pred hujšimi pretreslaji zaradi neskladja med izvozom in uvozom. Lakota po blagu je izginila, špekulacija z zadržavanjem in kopičenjem blaga je propadla. Pojavlja se celo že vprašanje kam z blagom, posebno v kmetijstvu.

Z ustaljenjem blagovnega trga je kmalu dobilo svojo veljavo tudi spet splošno potrebno in splošno priznano sredstvo gospodarjenja: denar. Mislim, da o tem ni treba mnogo pisati in razlagati, ker vsi čutimo, da je postal šiling redek, težje dosegljiv in s tem dragocenejši.

Zato je spet potrebno in pametno, da štedimo. Ne mislim, da bi se odrekli za življenje potrebnim izdatkom. Prav tako bi bilo nespametno, če razpoložljivi denar ne bi koristili za izboljšanje naših domov, gospodarstev in obratov. Saj je denar vendar sredstvo, ki nam najvedno služi in pomaga k izboljšanju pogojev našega obstoja. Nespametno bi bilo v tem času le zabijanje denarjev za vsako ceno in pod vsakim pogojem, samo v bojazni „da bo denar šel“, ki je prežala nad nami vrsto povojnih let. To bi bila usodna zmota in njena posledica nepopravljiva gospodarska škoda.

Naša združna denarna organizacija ima dolžnost, da vse rojake poziva v njihovem lastnem interesu k pametnemu in štedljivemu razpolaganju z denarji. Kot združniki pa pri tem ne mislimo samo na tiste, ki imajo denarja dovolj in odveč in ga morda v lastno škodo skrivajo ter neproduktivno kopičijo v skritem kotičku. Do njih je morda pot še najlažja, saj jih požar, tatovi in samo kratak račun z lahko prepričajo, da je denar varen in da donša samo, ako v naših Hranilnicah in posojilnicah naložen služi obresti. Mnogo bolj nam delajo skrb vsi oni, ki zaradi pomanjkanja denarja prihajajo pogostokrat v hude stiske in resne gospodarske težave. Kako jim pomagati s posojili, če nihče ne bi svojih prihrankov, četudi samo za krajšo dobo, pri naših Hranilnicah nalagal?

Zato se veselimo pomembnega napredovanja naših ponovno oživiljenih Hranilnic in posojilnic. Zvišanje hranilnih vlog v letu 1952 in 1953 je pri mnogih izmed njih prav pomembno. To je znamenje, da jim naše ljudstvo zaupa in se z njihovim upravljanjem strinja. Vendar pa smo še daleč od predvojne veljave in pomembnosti naših denarnih ustanov, tako glede bogastva vlog kot tudi po pomembnosti od naših Posojilnic dovoljenih posojil. Potrebe po denarjih pa so med nami nasprotno močno narasle, če pomislimo samo na nove potrebe naših blagovnih zadrug in odkupno dejavnost na lesnem področju.

Zato pozivamo vse zavedne in razsodne rojake, da vsak odvišen šiling naložijo v naše domače Hranilnice. Naj bo „Mesec štednje“ nov dokaz volje in zaupanja v lepšo bodočnost, ki jo bomo ustvarili edino z delom in štednjo. Zavedajmo se vsi, da rojakom v stiski in potrebi ne pomagajo lepi nasveti in rodoljubne besede, marveč zadržna pomoč. Zavedajmo se, da smo še daleč za ostalim svetom, kjer znaša na primer na Norveškem kljub preživeti vojni višina hranilnih vlog 5.200 šilingov na prebivalca, medtem ko odpade v prepuščju Avstrije na državljana samo 182 šilingov! Kje so šele poprečja nekaterih naših občin? Ko se bomo vsi boljše zavedali in zresnili ob teh številkah, poziv k štednji v naših Hranilnicah in posojilnicah ne bo ostal brez odziva. K temu cilju naj bi prispeval vsakdo, ki mu je resno na dobrobiti našega ljudstva!

Dr. Mirt Zwitter

Ponovne jasne besede maršala Tita

Največje povojno zborovanje v Beogradu — Jugoslovansko stališče glede Trsta neizpremenjeno

Na velikem predvolilnem zborovanju v Beogradu, ki se ga je udeležilo okoli 250.000 prebivalcev glavnega mesta FLRJ, je minulo nedeljo imel predsednik republike maršal Tito pomemben govor, pozneje komentiran od vsega svetovnega tiska.

Uvodoma je maršal Tito govoril o enotnosti jugoslovanskega ljudstva, ki še nikdar v zgodovini ni bila tako močna kakor danes. Vidni izraz te enotnosti bo novi še bolj socialistični ustroj skupščine z zborom proizvajalcev. Nato je razčlenil pojem demokratičnosti in dejal, da se dandanes ljudje ne zadovoljujejo več s formalno demokracijo, kakršno imajo na zapadu, in zahtevajo nekaj več, to je stvarno demokracijo, ki ima materialno osnovo — in taka je današnja demokracija v Jugoslaviji, ki je izraz mišljenja večine, ne pa manjšine.

Večji del svojega govora pa je maršal Tito posvetil problemu Trsta, ki je slej ko prej isti

s stališča jugoslovanskih narodov in tudi po volitvah o njem ne bodo spreminjali svojega mnenja in stališča. Tozadevno je ponovno poudaril »da je Trst sestavni del našega ozemlja v geografskem smislu, da ni bil nikdar italijanski, da so ga zgradili ljudje, ki so bili pod avstroogrsko monarhijo, namreč narodi Hrvatske, Slovenije, Madžarske, Avstrije itd., da ni bil zgrajen z italijanskim znojem, temveč z znojem narodov bivše Avstroogrške, in da so tu, v takšnem Trstu, zaradi politike, ki jo je nekdaj avstroogrška monarhija vodila proti Slovincem, bili Italijani favorizirani...«

Nato je analiziral današnji položaj Trsta in razvoj, ki je privedel do tega položaja ter dejal, da je v tem pogledu treba razločevati med mestom samim in ostalo cono A. Ko je ponovno jasno odklonil vztrajno italijansko zahtevo po rešitvi vprašanja s tako imenovanim

plebiscitom — ob katerem hoče italijanski ministrski predsednik Pella s pomočjo 200.000 Italijanov, ki živijo danes v mestu Trstu, „pokriti“ vse svobodno ozemlje — in to odklonilno jugoslovansko stališče tudi podrobno obrazložil, je maršal Tito podal izčrpno sliko, podkrepiljo z navedbo števil in dokumentov, o italijanski pred- in medvojni diskriminaciji slovenskega življa na tržaškem ozemlju, ki jo po vojni tudi angloameriška vojaška uprava ni niti popravila niti odpravila. Navedel in dokazal je diskriminacijo glede jezika, šolsko diskriminacijo, diskriminacijo glede državljanstva, na gospodarskem področju, itd. Danes se vse to odraža zlasti v veljavnosti tozadevnih zakonov Mussolinijeve dobe, ki jih Zavezniška vojaška uprava kljub določbam v italijanski mirovni pogodbi ni razveljavila in se še danes nanje sklicuje, kadar ukrepa proti Slovincem.

Po vsej svoji izčrpni analizi je maršal Tito prišel do naslednjega zaključka:

„Zaradi tega sem dejal, da ločimo Trst od cone A, čeprav je mesto Trst sestavni del kompaktne celote v geografskem smislu... Mi ne bomo vztrajali na tem, da bi Trst vzeli, ker ga s silo nečemo vzeti. Nečemo vztrajati na tem, da bi ga dobili, ker ga nečemo dobiti po nikogar dobri volji. Toda vztrajno stojimo na tem, da naj bo vse, kar je povsem slovensko, kar je kompaktno, imetje in ljudje, pridruženo naši državi, ko že niso sprejeli našega predloga o kondominiju ali o internacionalizaciji...“

Danes ne podajam tukaj konkretnih predlogov. Hotel sem samo obrazložiti položaj, kakršen je. Hotel sem samo pokazati, s čim morejo naši ljudje iti na konferenco, ki se bo sestala in na katero so pristali zavezniki, seveda brez onih pogojev, ki jih postavljajo Italijani: da se naj najprej izvede sklep od 8. oktobra, pa nato šele skliče konferenca. Ako bi bilo tako, nimamo tam ničesar iskati...

So štiri alternative, o katerih smo govorili. Ena je bila, ker Trsta nismo mogli dobiti, da se ustvari kondominij. To je bilo odklonjeno. Tudi predlog o internacionalizaciji je bil odklonjen. Ponovno sem v Leskovcu predlagal drugo obliko kondominija: cona A pod našo suverenostjo, a Trst pod italijansko. Tudi to je bilo odklonjeno. Sedaj se postavlja vprašanje razdelitve. Toda kakšna razdelitev?... (Nadaljevanje na 2. strani)

Pred volitvami v Jugoslaviji

V teh dneh po vsej Jugoslaviji zaključujejo zadnje priprave za volitve, s katerimi bo ljudstvo prihodnjo nedeljo izvolilo novo Ljudsko skupščino. Nova ljudska skupščina bo sestojala iz republiškega zbora in — kot novost — zbora proizvajalcev. Tako bo zagotovljena neposredna odgovornost izvoljenih poslancev pred njihovimi volivci, ki bodo imeli pravico, izmenjati jih vsak čas, če ne bi odgovarjali, če volivci z njihovim delom v Ljudski skupščini ne bi bili zadovoljni.

Zlasti v zboru proizvajalcev se bo odražalo najneposrednejše sodelovanje širokih ljudskih množic pri upravljanju države. Neposredni proizvajalci — delavci, nameščenci, predstavniki zadrug itd. — posameznih volilnih okrajev ali okolišev bodo preko svojih izvoljenih poslancev, nad katerimi bodo imeli popolno kontrolo ne le v času volitev, marveč vsak čas, neposredni nosilci oblasti. To pa

je stvarna socialistična demokracija, ki temelji na široki podlagi in dejansko zajema vse delovno ljudstvo narodov Jugoslavije. Nikjer na svetu take demokracije še ni.

Čeprav se že več tednov vrstijo predvolilna zborovanja po vsej Jugoslaviji, je bila minula nedelja v tem pogledu najbolj in izredno živahen dan. Poleg velikega zborovanja v Beogradu, na katerem je govoril maršal Tito, je bilo nešteto prav tako pomembnih zborovanj, na katerih so govorili kandidati svojim volivcem. Da jih naštejemo le nekaj: 60.000 volivcem v Zagrebu je govoril Vladimir Bakarič, deset tisočom Koča Popović v Novem Sadu, 20.000 volivcem Stambolič v Vršču, 40.000 volivcem Lazar Kolisevski v Skoplju itd. Že predzadnjo nedeljo pa je bilo veliko volilno zborovanje v Ljubljani, na katerem je govoril Edvard Kardelj.

K odstopu zunanjega ministra dr. Gruberja

Dogodek, ki je minuli teden dni najbolj razgrel avstrijsko javnost, dal povod mnogim komentarjem pa tudi v inozemstvu, je bil brez dvoma odstop zunanjega ministra dr. Gruberja.

Da so bila v ÖVP-jevskih vladnih krogih razna nesoglasja, zlasti med kanclerjem Raabom in zunanjim ministrom Gruberjem, je bilo znano. Le-ta pa so se znatno poosttrila, ko se je pred kakimi tremi tedni pojavila na trgu knjiga pod naslovom »Med osvoboditvijo in svobodo«, ki jo je spisal dr. Gruber. Dogodke leta 1947, ko so se pogajali visoki vladni predstavniki ÖVP z avstrijskimi kominformisti zaradi spremembe vlade, da bo vseh Sovjetski zvezi, opisane v tej knjigi, je najprej pograbil »Die Presse« in jih objavila. O njih je nato bilo govora tudi na kongresu SPO na Dunaju pred 14 dnevi. Zvezno vodstvo ÖVP je tedaj imenovalo posebno preiskovalno komisijo, ki se je bavila z Gruberjevim »odklonom« in pred katero je zunanji minister moral končno kloniti ter podati ostavko na svojo vladno funkcijo.

Zvezni kancler ing. Raab je predložil ostavko zunanjega ministra zveznemu prezidentu Körnerju, ki jo je tudi sprejel. Dr. Gruber pa vodi posle še naprej do imenovanja novega zunanjega ministra.

Kdo bo Gruberjev naslednik, še ni povsem določeno. S tem vprašanjem — ker ima po koalicijski spet ÖVP pravico pred-

lagati — se bo njeno zvezno vodstvo, kakor poročajo, bavilo na svoji seji dne 25. novembra. Domnevanja okoli Gruberjevega nasledstva so raznovrstna. Eni smatrajo, da bo zvezni kancler sam prevzel vodstvo zunanje politike v svoje roke, drugi pa predvidevajo za novega zunanjega ministra bivšega kanclerja Figla ali pa tirolskega prvaka ÖVP doktorja Gschnitzerja.

Spet neonacizem na Štajerskem pod krinko „heimattreu“

Kakor poroča avstrijski tisk, je na zadnji seji ministrskega sveta minuli torek podal notranji minister Helmer izčrpno poročilo o policijskih ukrepih proti neonacistični organizaciji »Freikorps Alpenland« na Štajerskem. Doslej je bilo devet oseb aretiranih, preiskave in poizvedovanja pa se vršijo dalje, in sicer gre za neko akcijo z letaki, ki je bila izvršena 20. aprila t. l. in pred kratkim še enkrat v Grazu in drugih štajerskih mestih.

Med aretiranimi so funkcionarji »Zveze domovini zveste mladine«. S tem je ponovno izkazano, kaj se skriva za nazivom »heimattreu«, ki si ga je za prihodnje občinske volitve na Koroškem »izposodil« tudi VdU. Ker je v zadnjem času doživljal polom za polomom, se hoče namreč skriti za »Listo domovini zvestih Korošcev«.

Zastopnik FOA-misije ie obiskal slovensko kmetijsko šolo

V torek, dne 10. novembra t. l. je šolsko in poskusno posestvo Slovenske kmečke zveze in slovensko kmetijsko šolo v Podravljah obiskal zastopnik FOA-misije (Uprave pomoči iz Marshallovega plana) na Dunaju. Spremljal ga je namestnik direktorja uradov kmetijske zbornice dr. Heint.

Visoki gost je prispel v Podravlje na povabilo SKZ, v zvezi s prošnjo za pomoč pri urejanju slovenske kmetijske šole v Podravljah. Ob svojem obisku je izrazil svoje veliko zadovoljstvo nad vsestranskim napredkom, posebno, kar tiče živine. Ogledal si je tudi šolske in internatske prostore kmetijske šole ter se pohvalno izrazil nad opremo in ureditvijo šole.

Pri ogledu posestva ga je zanimalo, v kakšni smeri bi bila potrebna pomoč s strani, ki jo zastopa. Direktor šole, agrarni svetnik Vernik, in upravnik posestva Janko Gabriel, ki sta gosta sprejela, sta dala zaželjena pojasnila.

Ob slovesu je visoki gost želel naši ustanovi, učiteljskemu zboru in gojencem obilo uspeha.

Tudi najvišji cerkveni predstavniki Slovenije za pravično rešitev tržaškega vprašanja

»Morda še noben naš protest ni bil tako vsesplošen, tako vseljidski, spontan in samozavesten, kakor je ta upor vseh naših ljudi od krivici, ki se nam je kljub zmagi, zvestobi in prestanem trpljenju zgodila«, je ugotovil dekan bogoslovne fakultete dr. Stanko Cajncar v svojem govoru na protestnem zborovanju slovenskih duhovnikov mesta Ljubljane nekaj dni po krivičnem anglo-ameriškem sklepu o predaji Trsta in cone A v upravo Italije.

Z ozirom na to, da sta Vatikan in papež tudi ob tem krivičnem sklepu podprla nenasitne italijanske grabežljivce tuje zemlje, je razumljivo, da je dr. Cajncar kot slovenski katoliški duhovnik in profesor bogoslovja tudi tozadevno odločno spregovoril.

»Kot kristjani in duhovniki« — je dejal, — »prihajamo v zvezi s tržaškim vprašanjem še z eno pritožbo. Sedaj gre za čistost naših krščanskih moralnih načel, za dobro ime Cerkve in vernih ljudi. To vprašanje je toliko važnejše, ker je v Rimu središče katoliškega sveta in ne samo sedež italijanske vlade. Poleg tega pa je bila povezana z usodo Trsta in njegovega zaledja tudi usoda slovenskega katolicizma v zasedenem slovenskem in hrvaškem Primorju. Ta del krščanske pravičnosti poznamo iz svojih grenkihkušenj. Sedaj se na žalost v tržaško vprašanje zopet vmešavajo glasovi vernih italijanskih ljudi, laikov in duhovnikov, od najvišjih do najnižjih. Iskreno obžalujemo, da se krivične zahteve maskirajo z verskimi argumenti.«

Glede izjav cerkvenih predstavnikov v Italiji, kakor so bile razširjene po radiu in časopisih, je dr. Cajncar dejal:

»Če je bila postavljena kaka zahteva ali kaj podobnega po vrnitvi našega ozemlja Italiji, je v tem primeru prav tako malo obvezna, veljavna, umestna in pravična kakor so razne politične, narodnostno nestrpnosti izjave tržaškega škofa. Glede tega smo lahko vsi istega mnjenja, visoki in nizki, učeni in neučeni. Takšen »non possumus« (»ne moremo« op. ur.), so katoliški ljudje s svojimi nadpastirji vred v dobro Cerkve same že večkrat izrekli. S takim dejanjem so izpričali zvestobo vesoljni Cerkvi, ki je last vseh narodov in vseh časov. Ne moremo priznati upravičenosti takih izjav, ne vemo, kako so mogle biti dane, ne vemo, kako bi mogle biti združljive z objektivno, nepristransko resnico. Vemo le to, da Cerkvi ne morejo koristiti. Naše stališče — mislim, da lahko go-

vorim v imenu vseh slovenskih duhovnikov — je v vprašanju Trsta prav tako, kakor je misel in volja slovenskih ljudi, jugoslovanskih narodov in našega državnega vodstva.«

Ko je poudaril, da mirovne pogodbe krščanskih ljudi različnih narodnosti ne morejo temeljiti na vsiljenem, pristranskem pravdoreku močnejšega, je govornik še naglasil:

»Rimsko cerkveno prvenstvo ni dano narodu, ne zboru italijanskih škofov in ne italijanski duhovščini kot celoti. Naša vera ni manj vredna od njihove, naša zvestoba ne manj dragocena. Nikomur ne priznavamo pravice, da bi svojo cerkveno veljavnost vezal na idejo obnove kakršnega koli rimskega imperija. Kakor sta sveta brata Ciril in Metod protestirala proti vsiljevanju obveznosti ideje o rimskomnemškem cesarstvu, tako nismo mi pripravljeni odpirati vrat oznanjevalcem nove rimske kulturne misije v svetu.«

Odločne besede uglednega slovenskega duhovnika dr. Cajncarja niso ostale osamljene. V tej ali drugi obliki so jih na skupnih protestnih zborovanjih ali posamič izrazili še mnogi duhovniki širom vse Slovenije — člani in nečlani Ciril-Metodijskega društva.

Pred nedavnim pa so naslovili vsi trije slovenski škofje in sicer: mons. Anton Vovk, naslovni škof in apostolski administrator ljubljanske in slovenskega dela tržaške in reške škofije, dr. Maksimilijan Držečnik, naslovni škof in apostolski administrator lavantinske škofije, Prekmurja in južnoslovenskega dela Koroške ter dr. Mihael Toroš, apostolski administrator jugoslovanskega dela goriške nadškofije, na svoje duhovniške skupno okrožnico, v kateri pišejo med drugim:

»Dolžnostim do domovine in naroda se katoličani nikdar nismo in ne bomo odnevedali in te dolžnosti moramo z zgledom in besedo katoliški duhovniki vedno poudarjati. Med drugim nam nala-

gajo zlasti dobrotelost, socialnost, pa tudi patriotizem. Pa ne, da bi s tem iskali svojih namenov, temveč koristi in pravice vsega naroda.

Zato moramo n. pr. glede tržaškega vprašanja in slovenskega ozemlja sploh poudarjati pravice, ki jih imamo kot narod po božjem in človeškem pravu. Ko gre za tako važne in plemenite narodne namene, moramo vsi doprinesiti, da se vse sile in vsa stremjenja našega naroda strnejo v eno voljo... Tudi danes, ko se naši državni voditelji in narodni voditelji upravičeno neuklonljivo potegujejo za pravice naših krajev in naših bratov na tržaškem ozemlju, dvigamo podpisani slovenski ordinariji svoj glas — tudi v imenu vseh svojih vernikov in posebej duhovnikov — ki je utemeljen in pravičen pred Bogom in svetom: Na svoji zemlji, ki naj jo nihče krivično ne jemlje, hočemo v svojem jeziku in skupni domovini moliti Boga in ohranjati svojo narodno zavest!«

*

V Celovcu izhaja v slovenščini pisani tednik, ki rad poudarja, da se zavzema za krščanska načela. V tržaškem vprašanju pa so mu kakor običajno krščanska načela očitno zelo malo mar. Kako bi sicer mogel s toliko vneto zagovarjati slovenskemu narodu krivično in tudi krščanskim načelom nasprotno politiko Vatikana, dosledno pa molčati o tem, da so škofje in duhovniki vse Slovenije zastavili svojo besedo za takšno rešitev tržaškega vprašanja kot jo upravičeno terjaja vse slovensko ljudstvo in vsi jugoslovanski narodi. Ali bodo morda pri Tedniku hujšakem okrog Kleine Zeitung, Volkszeitung in Salzburger Nachrichten na ljubo skušali sedaj tudi slovenske škofo proglasiti za komunistične misijonarje in doseči pri tem podporo celovškega škofijstva in katoliške poročevalske službe »Kathpress«? Po vsem svojem dosedanjem zadržanju bi to niti ne bilo presenetljivo.

„Zavezniki so napravili veliko napako“

Belgijski socialist o tržaškem vprašanju

Ko je spomladi tega leta Socialistična Internacionalna poslala v Trst posebno študijsko komisijo, da na licu mesta spozna in prouči tržaški problem, ni bilo o rezultatih tega potovanja nič posebnega slišati, odnosno je komisija — po objavljenih poročilih — ugotovila le taka »dejstva«, ki jih zastopajo tudi italijanski socialisti, včlanjeni v Socialistično internacionalo, in ki se ne razlikujejo mnogo od uradnega italijanskega stališča.

V predzadnji nedeljski številki »Die Neue Zeit« pa objavlja njen urednik, ki se je nedavno udeležil avstrijskega novinarskega obiska v Belgiji, pod naslovom »Politični obraz Belgije« poročilo o svojem razgovoru z belgijskim socialističnim starešino Camillom Huysmansom —

tedanjim voditeljem omenjene študijske komisije Socialistične internacionale. Njegovo mnenje in — kakor je razbrati iz poročila — tudi mnenje belgijskih socialistov na sploh o tržaškem vprašanju, ki ga je obrazložil uredniku »Die Neue Zeit«, se danes, verjetno pod vtisom dogodkov, bistveno razlikuje od tega, kar je bilo svojčas slišati o uspehih študijske komisije. Je mnogo bolj stvarno, pozitivno in prav zaradi tega zanimivo.

Camillo Huysmans pravi, da so zavezniki s svojim zadnjim sklepom o Trstu napravili veliko napako. Jugoslavi in Italijani da so nezadovoljni. Italijani zato, ker bi radi zasedli celotno Svobodno tržaško ozemlje pod pretvezo, da ljudstvo ob jadranski obali baje govori italijanski. Ju-

goslovani pa, ker smatrajo, da po Italijanih zaželeno ozemlje ni nikaka kolonija, in ker je zaledje jugoslovansko. Ampak, tako pravi Huysmans, Jugoslavi so pripravljeni pogajati se z Italijani, ker vedo, da je stvar treba sporazumno rešiti. Italijani se sklicujejo na volilno obljubo dano jim s strani zapadnih velesil meseca marca 1948. leta. Obljubili so jim vrnitev Trsta, to pa ne iz prepričanja, da je tako prav, marveč iz notranjepolitičnih vzrokov, da bi okrepili tedanji položaj De Gasperija in njegovih krščanskih demokratov v italijanskem parlamentu. Temu nasproti pa pravijo Jugoslavi, da je ta lažobljuba brezpomembna, ker je stodostotno nasprotna mirovni pogodbi iz leta 1947, s katero so vsi partnerji podpisali za Svobodno ozemlje Trsta.

S svojim zadnjim sklepom so tri velesile razveljavile svoje nekdanje podpise, in sicer iz vzrokov, ki se ne dajo zagovarjati. Po drugi strani pa se — izgleda — trem velesilam ne ljubi več, da bi si še nadalje opekale prste in delale veselje Mussolinijevim naslednikom — italijanskim šovinistom. Ampak, kaj storiti? — meni Huysmans. Sedaj velesile dajejo pomirjevalne nasvete, kajti prav dobro vedo, da sedanji položaj ne pomeni zadovoljive rešitve.

Videti je, da bi se ZDA rade vrnile nazaj k določbam mirovne pogodbe, torej k uresničitvi Svobodnega ozemlja, pač pa to svoje hotenje izražajo tako na tihem, da jih nihče ne sliši (zaradi prestiža). Angleži pa so še bolj nejevoljni zaradi gorostasne napake, pri kateri so bili soudeleženi. Francozi se trenutno sploh ne izražajo, ne tako in ne drugače, oni le poslušajo Vatikan, ki je v tržaškem vprašanju zelo bojevit zaradi svoje religiozne vladateljnosti, kajti boji se izgube ene cele pokrajine. Tudi Rusija se hoče udeležiti igre. Seve, nikakor noče podpreti jugoslovanskega stališča, zato se omejuje le na očitke Zapadu, češ da ni ostal zvest mirovni pogodbi.

Ko izraža tako mnjenje o današnjem položaju v Trstu, omenjeni belgijski socialistični veteran smatra, da je možna le še vrnitev na upoštevanje mirovne pogodbe: To niti ne bi bila rešitev »manjšega zla«. In kar tiče tržaškega pristanišča, naj bi bilo odprto vsem. Saj je v njem prednjačila vedno trgovina zaledja, zlasti Avstrije. Italijani so bili kvečjemu z 20 odstotki zainteresirani na pristanišču. Njihova pristanišča so Genova in Benetke.

Trst je in ostane dvojezično ozemlje, na katerem predstavlja jugoslovansko prebivalstvo važno zaledje. Samo z dobrim sporazumevanjem in mirnim razvojem si bodo Tržičani lahko zagotovili svojo dobrobit.

Čeprav z današnjo stvarnostjo, v kateri bi bila brez dvoma najboljša rešitev po Titovem predlogu o internacionalizaciji mesta in priključitvi slovenskega zaledja Jugoslaviji, mnenje vodilnega starega belgijskega socialista Huysmansa ni več povsem skladno, je vendar razbrati, da tudi on vidi pravico glede Trsta na jugoslovanski in nikakor ne na italijanski strani.

Ponovne jasne besede

Maršala Tita

(Nadaljevanje s 1. strani)

Verjamem, da se bo o teh zadevah govorilo na konferenci. Po mojem osebnem mnjenju — mislim pa, da gleda ogromna večina prav tako — prihaja sedaj v poštev edinole pravila razdelitev, pravilna, kolikor je najbolj mogoče, da bi se ustvarilo tu znošno razmerje med našo državo in Italijo, kajti mi smo država, ki se noče vojskovati, ki ljubi mir nad vsem in ki vodi miroljubno politiko. Udarimo samo takrat s pestjo ob mizo, kadar vidimo, da ne upoštevajo naših pravičnih zahtev.

Dati Italiji upravo nad cono A pa pomeni, ustvariti žarišče, kjer bi neizogibno prišlo do spopada med nami in Italijo. Na to opozarjamo tako zavezniki kakor ves svet. Ne igrate se z ognjem! Ne delajte take stvari! To bi bilo ono, kar nihče na svetu ne bi želel, razen fašistov in raznih drugih pustolovcev ali nedobronamernih ljudi, ki bi jim bilo prav, da bi mogli loviti v kalnem...

Naj bo to razdelitev, čeprav bi ne mogla biti večna, ker se ne odrekamo ničesar, kar smatramo, da je naše, za vedno, ne zahtevamo pa tudi ne da bi se Italijani odrekli... Ponujamo roko: pustite, da ustvarimo tukaj mirno stanje. To mi zahtevamo.

Zahtevamo od naših zaveznikov: Vzemite stvar resneje v roke in ne opravljajte se več z raznimi diplomatskimi izgovori in podobno. Dajte, da se resno lotimo tega problema. Čas je za nas zrel in ni treba mnogo čakati. Res čas za nas ni najslabši, toda v položaju, kakršen je današnji, časa ni treba izgubljati, temveč se čimprej lotiti te stvari in ustvariti tako ali drugačno znošno stanje. Jugoslavija je miroljubna država in bo tudi v bodoče dokazala, da želi tudi za ceno določenih žrtev prispevati k ohranjanju miru v tem delu sveta.

BRAZILIJA — največja država Latinske Amerike

Nekoč so Brazilijo, zemljo nasprotij, imenovali »deželo jutrišnjega dne, ki ga nikoli ne bo«. Ta jutrišnji dan pa je že napočil. Brazilija ali kot se uradno imenuje: »Estados Unidos do Brasil« je federacija 27 držav in federalnega ozemlja, kjer se nahaja glavno mesto. Deželo je odkril leta 1500 portugalski admiral Pedro Alvariz Cabral. 1815 je bila kolonija proglašena za kraljestvo, 1891 pa za republiko.

Čeprav je po velikosti četrta na svetu (8.516.037 km²), ima razmeroma zelo malo prebivalcev (52.645.479). V zadnjem času se je Brazilija resno lotila problemov svojega gospodarstva. Tako bogata dežela, a večina ljudi živi v revščini. Od celotne površine je 32,3% neproduktivne, 46,5% so gozdovi, 15,6% travniki in pašniki, 3,4% neizrabljene in le 2,2% obdelovalne; 93% zemlje se nahaja v trop-skih predelih. Huda vročina ter vlaga onemogočajo uresničitev vsakega večjega načrta. Tri četrtine prebivalstva še vedno živi na vasi, a polovica je še vedno nepismenih. Tudi umrljivost otrok je zelo visoka. Povprečna življenjska doba znaša 34 let.

Vsa bogastva dežele so skrita v ogromnih pragozdovih, kamor človeška noga le s težavo prodira. Rudna bogastva so zbrana kar po vrsti — mangan, baker, svinec,

kositer, bolfram, boksit, dijamanti itd. Železne rude je toliko, da bi je bilo dovolj za ves svet več sto let. Strokovnjaki menijo, da velik del Brazilije tako rekoč plava na morju nafte. In končno še gozdovi, ki so po množini in kakovosti daleč pred vsemi na svetu. Vse je lepo — toda v pragozdu.

Pred leti je bilo glavno mesto Rio de Janeiro (2.335.931 preb.) opisano ne samo kot eno izmed najlepših, marveč tudi kot eno izmed najbolj razsvetljenih mest na svetu. Sedaj pa se je položaj spremenil. Vse ulice so skoraj v temi, pred izločbami nekaterih trgovin pa so se pojavile celo plinske svetilke. Akutno pomanjkanje električne energije se vedno slabša. Mnenja zaradi tega pomanjkanja so deljena, vsi skupaj pa dolžijo kanadsko-ameriško družbo za svetlobo in moč, ki ima koncesije za proizvod in razpečevanje električne energije. Več sindikatov je ustanovilo odbor za borbo proti tej družbi, vlada pa izdeluje načrte za rešitev tega problema. Seveda nastane pri tem veliko vprašanje, kako se naj dobe sredstva za izvedbo teh načrtov. Največji nedostatek pa je pomanjkanje dobrega premoga. Saj uporabljajo celo za pogon lokomotiv in tovarn — les.

Brazilija uvaža tudi velike količine pšenice in mlečnih izdelkov, ki ji jemljejo dragoceno tujo valuto, a katere bi ona sama mogla proizvajati.

Amazonka ni samo največja reka na svetu, temveč tudi glavna prometna žila in simbol veličine, moči in bogastva države. Za mednarodni promet je bila odprta 1866. leta. Med vojno so osušili velike površine zemlje ob njej. Dosedanji uspehi dajejo upanje, da bo imela Amazonija nekoč prav tako zdravo podnebje kot druge države na svetu. Tudi Združeni narodi se zanimajo za porečje Amazonke in menijo, da bi tam lahko živila milijarda ljudi, pridelali bi pa samo tam lahko več kot danes ves svet.

Vlada se nenehoma trudi izboljšati položaj v deželi. Posebno ostre mere je podvela proti korupciji v administraciji, povečala ostrost pri pobiranju davkov ter boj proti orgijam, skandalom ter lakomnosti nekaterih pri upravljanju carinskih dohodkov. Izdala je tudi nove ukrepe, s katerimi regulira izvoz dobička tujega kapitala.

Za politično in socialno stanje v tej deželi se zlasti zanimajo ZDA zaradi njenegega strateškega položaja, ki ga zavzema Brazilija med državami Latinske Amerike, kot največja med njimi.

Izbor odlomkov iz knjige VLADIMIR DEDIJER: JOSIP BROZ TITO

14. nadaljevanje

DVOJE POJMOVANJ

„Trgovina je trgovina...“

Za mnoge komuniste v Jugoslaviji pa tudi v drugih vzhodnoevropskih državah je pomenilo po vojni hudo presenečenje, ko so videli, da gospodarski odnosi med njihovimi državami in ZSSR temelje na povsem kapitalistični podlagi, se pravi, da se zamenjava blaga regulira s cenami, ki veljajo na svetovnem trgu. To pomeni, da so države s slabše razvitimi proizvodnimi silami — z drugimi besedami: države, v katerih je produktivnost dela manjša — izkoriščane po bolj razvitih državah, ko z njimi trgujejo. Ob neki priliki je član Politbiroja VKP (b) Mikojan odkrito dejal nekemu jugoslovanskemu predstavniku: »Trgovina je trgovina, jaz se ne ukvarjam z darili, marveč s trgovino.«

Oglejmo si temu nasproti podlago, na katero so bili postavljeni albansko-jugoslovanski gospodarski odnosi. Čeprav je bila Jugoslavija tudi sama slabo razvita, je njena ekonomika bila vendarle na višji razvojni stopnji kot pa le-ta v Albaniji. Na podlagi tega bi mogla Jugoslavija eksploatirati Albanijo, če bi bila vzela za osnovo trgovine z Albanijo svetovne cene, kakor se je to zgodilo pri sovjetskem poslovanju v vzhodnoevropskih državah. Namesto tega se je trgovina med Jugoslavijo in Albanijo razvijala na taki podlagi, da je Albanija prodajala svoje predmete Jugoslaviji po cenah, ki so veljale na albanskem domačem trgu, a predmete iz Jugoslavije je uvažala po jugoslovanskih domačih cenah. Razliko v ceni je Jugoslavija poravnala iz posebnega fonda za izravnavo cen, ustanovljenega s posebnimi krediti, ki jih je Jugoslavija dajala v ta namen. Vse to je onemogočalo Jugoslaviji, da bi si pridobila presežni dobiček, ki poteka iz razlike v gospodarskem razvoju obeh dežel.

Druga, prav tako značilna forma odnosov med ZSSR in drugimi vzhodnoevropskimi deželami so bile mešane družbe. Na primeru Jugoslavije smo videli, da so predstavniki Sovjetske zveze odklanjali ustanovitev takih mešanih družb, ki bi razvijale produktivne sile Jugoslavije, marveč so želeli samo take mešane družbe iz katerih bi potegnili velike dobičke, ne meče se za dvig industrije v Jugoslaviji. Dalje smo videli, da Sovjetska zveza ni marala vlagati v te mešane družbe kakršna koli investicijska sredstva. To se je pokazalo na primeru Jugoslavije, še jasneje pa v primeru Romunije, kjer je ZSSR vložila kot svoj delež v te mešane družbe nemško in italijansko imetje.

Zato pa je Jugoslavija, ko je na zahtevo Albancev ustanavljala mešane družbe v Albaniji, predvsem delala za razvoj produktivnih sil Albanije. Ustanovila se je družba za izgraditev železniških prog v Albaniji, ker dotistihmal v tej deželi sploh ni bilo železnice; prenesli so celo posamezne tovarne iz Jugoslavije v Albanijo.

Preko mešanih družb je bila v Albaniji zgrajena proga Drač-Pečin, 43 kilometrov, in izvršile so se priprave za graditev proge Drač-Tirana. Iz Jugoslavije so poslali vso opremo za tovarno sladkorja v Korči itd.

To je Jugoslavija storila v dveh letih za Albanijo, in sicer tedaj, ko je sama tičala v najhujših gospodarskih stiskah. ZSSR pa v tem času ni poslala opreme niti za eno samo tovarno in niti enega samega stroja za tovarne v Jugoslaviji.

(Dedijer v naslednjem opisuje tudi prvotne odnose med FLRJ in ostalimi kominformovskimi deželami in nato še obisk jugoslovanske delegacije z Milovanom Djilasom na čelu v Moskvi.)

Komplikacije

Preteklo je malone že mesec dni, odkar se je jugoslovanska delegacija mudila v Moskvi, rezultata pa še ni in ni bilo. Vzroki so se dali že zaslutiti. Med tem časom so bile v Beogradu ratificirane pogodbe o prijateljstvu, sodelovanju in medsebojni pomoči Jugoslavije z Romunijo, Madžarsko in Romunijo. Ob tej priliki je imel Edvard Kardelj na seji Prezidijske Narodne skupščine obširen ekspozé, v katerem je sumiral rezultate obiskov maršala Tita v sosednjih državah. To je bilo vplivanje novega olja na Stalinov ogenj.

Nekako v tem času se je odpeljal Dimitrov na službeni obisk v Romunijo. Ob tej priliki je v intervjuju s časnikarji podal neko izjavo o balkanski federaciji.

V Kremlju so ostro reagirali na to izjavo Dimitrova, čeprav jo je »Pravda« objavila. Ustanavljati balkansko federacijo, in to brez Sovjetske zveze! Tedaj se je Stalin odločil, v »Pravdi« odkrito napasti Dimitrova.

Takoj po tej izjavi Dimitrova in odklonilnem stališču v »Pravdi« so iz Moskve nemudoma brzojavili v Sofijo in Beograd, naj pridejo nove delegacije na posvet. Djilas ni vedel za to brzojavko iz Moskve, marveč ga je obvestil Tito iz Beograda, da prideta Kardelj in Vladimir Bakarić. Iz Bolgarije je odšla delegacija v svoji najmočnejši sestavi z Dimitrovom na čelu. Razen njega sta odšla Vasil Kolarov in Trajčo Kostov. Ko je bilo Titu izročeno vabilo za našo novo delegacijo, ni bilo rečeno, koga vabijo v Moskvo, toda Rusi so pričakovali, da pride Tito sam. Da je bila to njihova želja, se je najbolje videlo takrat, ko je Lavrentijev ponovno prišel k tovarišu Titu in ga obvestil, da bo v bolgarski delegaciji Dimitrov. S tem je po ovinkih povedal, da pričakujejo, da pride tudi Tito. CK KPJ pa je vendarle menil, da je dovolj, če so tam Kardelj, Djilas in Bakarić.

*

Okrog četrta na deset se je pričel sestanek. Stalin je sedel na čelu mize, desno kraj njega Molotov, Zdanov, Suslov in Zorin. Stalinu na levi so sedeli Dimitrov, Kolarov, Kostov, nato pa Kardelj, Djilas, Bakarić.

Po pismenem poročilu, ki ga je podal Djilas CK KPJ, in dopolnitvah, ki jih je napravil Edvard Kardelj, je ta zgodovinski sestanek potekal takole:

Sestanek je začel Molotov, ki je takoj v uvodu dejal, da so resna nesoglasja med Sovjetsko zvezo po eni ter Jugoslavijo in Bolgarijo po drugi strani in da je to »nedopustno tako s partijskega kakor tudi z državnega stališča«.

Dejal je, da je sovjetska vlada sporočila jugoslovanski in bolgarski vladi, »naj ne sklepa-

France Mihelič:

LJUDSTVO JE DVIGNILO BAKLO SVOBODE IN NEODVISNOSTI

ta pogodbe, dokler se ne iztečejo omejitve po mirovni pogodbi«. Vendar pa sta te dve vladi, kakor je dejal Molotov, sklenili pogodbo, za kar je sovjetska vlada »zvedela šele iz listov«.

Ko je Molotov govoril o drugem vzroku za nesoglasje, je nadvse obdelal izjavo Dimitrova o federaciji in carinski uniji, pri tem pa se posebej pomudil pri izjavi o carinski uniji med Bolgarijo in Romunijo.

Stalin je tu prekinil Molotova in dejal:

»Vidimo, da je tovariš Dimitrov na tiskovnih konferencah prevelik zanesenjak in ne pazi, kaj govori. O vsem, kar reče Tito, pa mislijo v inozemstvu, da je bilo to rečeno ob naši vednosti. Glejte, bili so tu na primer Poljaki. Vprašam jih: 'Kaj mislite o izjavi Dimitrova?' Odgovorili so: 'Pametna stvar.' Jaz pa sem jim rekel, da to ni pametna stvar. Odgovorili so, da tudi sami mislijo, da to ni pametna stvar, če je tako mnenje sovjetske vlade.«

Stalin je dodal še nekaj komentarjev v zgornjem smislu, nato pa je Molotov končal svoje izvajanje. Nato je povzel besedo Dimitrov. Njegov govor so stalno prekinjali Stalinovi medklici. Dimitrov je začel razlagati, da Jugoslavija in Bolgarija na Bledu nista objavili besedila pogodbe, marveč samo poročilo, da je bil dosežen sporazum med tema deželama o tem, da je treba pogodbo skleniti. Dimitrov je dalje govoril, da je Bolgarija v takih gospodarskih težavah, da se brez sodelovanja z drugimi državami ne bo mogla razvijati. Sprejel je Stalinovo kritiko svoje izjave in dejal:

»Točno je, da sem se na tiskovni konferenci dal zanesti...« Pri tem ga je Stalin prekinil: »Hoteli ste zablesteti z nekakimi novimi besedami. To je popolnoma napačno, ker je takšna federacija neostvarljiva...«

Dimitrov se je branil:

»V bistvu ni razlike med zunanjo politiko Bolgarije in Sovjetske zveze.«

DVOJE POJMOVANJ SE JE ZAČELO IZOBLIKOVATI ŽE MED N.O.B., KO JE MOSKVA NASPROTOVALA USTANOVITVI PROLETARSKIH BRIGAD

Stalin srdito:

»Velike razlike so. Tega ni treba prikrivati. Leninska praksa je vedno učila, da je treba napakam pogledati v oči in jih čimprej odstraniti.«

Dimitrov:

»Točno je, da smo se zmotili. Toda, tudi na napakah v zunanji politiki se učimo.«

Stalin:

»Vi ste star politični delavec in se ukvarjate s politiko več kakor štirideset let, zdaj pa hočete napake popravljati. Saj pri vas ne gre za napake, marveč za drugačno pojmovanje kakor je naše.«

Pozneje je Stalin to pripombo še nekajkrat ponovil, le z ostrejšimi izrazi, nazadnje pa je dejal, da nima nič zoper to, da pride do federacije med Jugoslavijo in Bolgarijo, nikakor pa ne do federacije in carinske unije med Romunijo in Bolgarijo. Očitno je Stalin menil, da ima v bolgarski vladi mnogo svojih ljudi, ki so preživeli v ZSSR do deset in petnajst let, in je mislil, da si bo po federaciji med Jugoslavijo in Bolgarijo lažje podredil Jugoslavijo kot najmočnejšega činitelja v tem delu Evrope. Kar se tiče carinske unije in federacije med Bolgarijo in Romunijo, je Stalin nasprotoval, ker je imel z Romunijo posebne načrte.

K besedi se je oglasil Bolgar Kolarov. Razlagal je, da so Romuni prav tako za carinsko unijo z Bolgarijo.

»Ne vidim, da je tovariš Dimitrov storil napačnega, saj smo poslali osnutek pogodbe sovjetski vladi in ni le-ta dala nikakšne pripombe glede formulacije o carinski uniji, marveč samo glede definicije napadalca.«

Na te besede Kolarova se je Stalin obrnil k Molotovu:

»Je to točno, da so nam poslali osnutek pogodbe?«

»No poslali so...«

Stalin srdito:

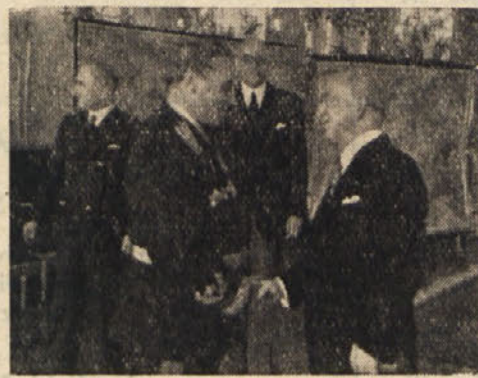
»Potem tudi mi delamo neumnosti...«

Dimitrov je izkoristil to in rekel:

»To je tudi vzrok za mojo izjavo, ker je bil osnutek poslan v Moskvo.«

Stalin se je spet spravil nad Dimitrova:

»Zaleti ste se kakor kake komsomolec... Vse, kar se dogodi, morate nositi kakor ženske na cesto... Hoteli ste, da bi vas občudo-

TITO IN BENES V PRAGI LETA 1946

val svet, kakor da ste še vedno sekretar Kominterne... Bolgarija in Jugoslavija ne poročata ničesar, kaj delata, marveč moramo vse zvedeti šele na ulici in smo tako postavljeni pred izvršeno dejstvo...«

*

Ta sestanek v Kremlju je dejansko pomenil začetek Stalinovega odkritega pritiska na Jugoslavijo. Spravil je v pogon ves svoj aparat, in to v vseh deželah. Prva akcija se je čutila v Romuniji. Tam je bil nenadno izdan odlok, naj snamejo vse Titove slike. Novico o tem je razširila sovjetska črna propaganda v zahodni tisk.

Tuje kritike o tej knjigi

THE TRIBUNE, 13. februarja 1953 — Jennie Lee

Tito je več kakor upornik. On je vest vseh ubogih držav, ki jih zastrašujeta ena ali dve velesili. Ako si je on drznil upreti se, zakaj bi tega ne zmogli še mi? In če bi utegnili kdo misliti, da je bil njegov odpor lahak ali slučajen, mu odgovori Dedijerova knjiga.

Ze v sami mladosti je bil Josip Broz, pozneje znan kot Tito, upornik. Bil je eden izmed petnajstih otrok; nekaj oralov očeta je zemlje jih ni moglo prehraniti, včasih so jokali od lakote. Njegova mati, zala, ponosna ženska, je storila, kar je bilo v njenih močeh. V poletnem vremenu je uživala družina nekaj srečnih mesecev, toda zime so prinesle strašno pomanjkanje.

Pri osemnajstih letih je šel Josip od doma v Zagreb. Tam je kot ključavničarski vajenec strastno bral knjige precej podobnega kova, kakršne so vplivale na upornega mladika v naši lastni deželi okrog leta 1910. V roke so mu prišle knjige Jacka Londona, Edwarda Bellamyja, »Pogled v preteklost« in pozneje Marxovi in Engelsovi spisi.

Tito je postal izkušen in ideološko silno podkovan komunist. Prav te okoliščine dajejo toliko bridke grenkobe njegovemu čedalje ostrejšemu odporu zoper Kremelj in končnemu popolnemu razočaranju.

Vso gorečnost, idealizem in stoično prenašanje trpljenja v svoji mladosti in prvih moških letih je črpal iz svoje komunistične vzgoje. Toda nikdar mu niti v misel ni seglo, da sodi med bistvene dolžnosti revolucionarja izdati interese svoje lastne domovine na ljubo Rusom.

Nabavite si knjigo Vladimir Dedijer:

„TITO“

v knjigarni

„NAŠA KNJIGA“

V CELOVCU

Gasometergasse 10

Knjiga je tiskana na izbranem, lepem papirju in obsega 770 strani. Opremljena je s številnimi ilustracijami, slikami iz življenja maršala Tita ter z risbami akademskega slikarja Franceta Miheliča na čelu vsakega poglavja. Okusno v polplatno vezano knjigo ščiti umetniško izdelani ovoj z barvno fotografijo maršala Tita z Vladimirjem Dedijerom.

Cena — samo 40 šilingov — je tako nizka, da si sleherni lahko kupi to izredno zanimivo dokumentarno delo.

Veličasten uspeh naše pesmi v Mariboru in Slovenskih Goricah

V življenju so doživljali, katerih vsebine ni mogoče popolnoma zadeti z govorno ali pisano besedo. Do dna jih more dojeti le tisti, ki jih je sam doživljal. Takih prelestnih, mogočnih in globokih vtisov polni so se vrnili pevci združenih pevskih zborov z Gur, ki so minulo soboto in nedeljo s koroško slovensko narodno pesmijo, pod vodstvom pevovodje in skladatelja Pavleta Kernjaka, gostovali v Mariboru in Slovenskih goricah. Kvalitetno dobro podana naša pesem je povsod doživljala prisrčen in mogočen sprejem ter še bolj sijajen uspeh. O nastopu naših pevcev so se prav tako pohvalno izražali glasbeni strokovnjaki v Mariboru kakor preprosto ljudstvo na deželi. Tako je preprosta kmečka žena v Jurjevskem dolu navdušeno vzkliknila „bilo je lepo, to petje je bilo nekaj vredno“, in isto je na kratko povedal predsednik trške občine v Lenartu Dragotin Plič, ki je dejal „zares, koroška narodna pesem je lepa“. Zaradi tega so tudi vsepovsod, kjer so se naši pevci ustavili, izrazili željo, da bi jim še večkrat prinesli to našo kulturno dobrino — koroško slovensko narodno pesem.

Sprejem v Vuzenici

Na meji sta naše pevce sprejela predstavnika Kluba koroških Slovencev in Prežihovega sklada v Mariboru, tovariša Brandtner in Janko Gačnik. Prvo prijetno presenečenje, so doživeli pevci v Vuzenici, kjer so se najprej ustavili. Topel in iskren bratski sprejem predstavnikov občine in šolske mladine s prisrčno domoljubno deklamacijo in petjem je na mah osvojil srca vseh. V Vuzenici je v polnem razmahu gradnja velike nove elektrarne, ki bo pogonjena v pogon za državni praznik 29. t. m. Gradnja nove hidrocentrale je le en primer dela, vzpona in napredka v novi Jugoslaviji, ki jih srečamo lahko na vsak korak. Povsod je vse na delu za izgradnjo lepšega in boljšega življenja vsega jugoslovanskega delovnega ljudstva. Za prisrčen sprejem so zapeli naši pevci Vuzeničanom v Zadrudnem domu nekaj pesmi iz svojega sporeda, za kar so želi navdušeno priznanje. Predsednik Slovenske prosvetne zveze dr. Franci Zwitter se je zahvalil za prisrčen sprejem, cvetje in gostoljubnost ter že pri tem prvem srečanju poudaril neločljivo kulturno povezavo med svobodnimi rojaki in zamejskimi Slovenci, katere močna vez je prav narodna pesem, ki je postala last vsega slovenskega ljudstva.

Med potjo proti Mariboru se je avtobus ustavil še pri Vuhredu, kjer prav tako gradijo novo še večjo hidrocentralo. Kakor povedano, lahko občuduje vsepovsod ogromno gradbeno dejavnost. Posebno električna proizvodnja bo močno dvignila industrijsko, kmetijsko in obrtno gospodarstvo v Jugoslaviji.

Koncert v veliki dvorani „Union“ v Mariboru

Na željo koroških Slovencev v Mariboru so pevci mimogrede obiskali težko bolnega koroškega rojaka Hohmillerja Ivana, ki je vse svoje življenje živo, z ljubeznijo in dejavnostjo spremljal borbo in življenje koroških Slovencev. Bil je vsa leta predsednik Kluba koroških Slovencev v Mariboru, zadnji čas pa je bil izvoljen za častnega predsednika. Dopolnil je osemdeseto leto svojega delavnega življenja, toda delna kap ga je privezala na bolniško posteljo. Ker je vse življenje ljubil tudi našo narodno pesem, smo radi ustregli želji ter mu izkazali pozornost in mu zapeli „Njav čiez izaro“. Srčno ganjen in s solzami v očeh se je Hohmiller zahvalil za pozdrav in želel vsake-mu stisniti roko.

Medtem pa se je že polnila velika dvorana v Domu ljudske prosvete „Union“ z mariborskimi občinstvom, predstavniki javnega življenja, izobraženci, dijaštvo in delavci. Več ljudi dvorana ni mogla sprejeti. Med predstavniki so bili navzoči predsednik mestnega ljudskega odbora Miloš Ledinek, sekretar mestnega komiteta Vlado Majhen, komandant mesta general Popovič Vujadin, podpredsednik mestnega ljudskega odbora Franc Rant in drugi. Navzoča sta bila tudi pisatelj Ingolič in profesor Šegula, znan pevski ekspert.

Nestrpnost je množica pričakovala nastop. Ko so se pojavili na odru pevci in za njimi pevovodja Pavle Kernjak, je dvorana zavalovala v vihrnem ploskanju in navdušenem vzklikanju. Že prva pesem „Dober večer“ je žela veliko priznanje in v trenutku je bil vzpostavljen kontakt med pevci in občinstvom. Navdušenje se je stopnjevalo od pesmi do pesmi in že tretjo pesem „Sentr pojđ“ so morali po-

noviti in nato celo vrsto, posebno onih, ki so v priredbi pevovodje samega, kot so „Burno jes havžjam“ ali „Moja lub'ca m' je pošto posvava“ in „Jaz pa moj gvažek“. Skratka vse pesmi so s svojo pristnostjo, življenjsko iskrenostjo in nagajivo šegavostjo ter predvsem dobro interpretacijo žele največje navdušenje in so množico naravnost očarale.

Po odmoru so predsednik Ljudske prosvete za Maribor in okolico profesor Leskovec in drugi predstavniki političnih, kulturnih in gospodarskih ustanov izrekli koroškemu pevcom pozdrave in dobrodošlico mesta Maribora z zagotovilo, da je ves svobodni Maribor, ki gradi in dela ter obnavlja, vendar z nami in pripravljen podpirati dejavnost koroških Slovencev v borbi za življenjske pravice. Pevce so obdarovali s cvetjem, sliko Maribora, knjigami in soho kmetice iz Dravskega polja.

Za prisrčni sprejem se je zahvalil dr. Franci Zwitter. Naglasil je, da smo prinesli med brate v Slovenijo najdragocenejšo kar imamo — našo narodno pesem in s to pesmijo manifestiramo na mariborskih tleh neločljivo enotnost slovenske kulture. Poleg tega pa s svojim gostovanjem izpolnjujemo še drugo veliko nalogo manjšine, ki je v zblizevanju narodov sosedov in ustvarjanju čim boljših odnosov med sosednimi državama v smislu Prešernove preokbe: Žive naj vsi narodi.

Nato je spregovoril pisatelj Ingolič o Prežihovem Vorancu, ki mu je bil večer posvečen.

Drugi del sporeda so pričeli s pesmijo „Njav čiez izaro“ in nadaljevali „N'či frajda več na svetu“, „Dečva to povej“, „Pod ankičem postajava“, „Treba ni“, „Meglica“ in končno z venčkom narodnih „Juhe, pojdamo

Poklonitev na grobu Gregorja Einspielerja in nastop v Jurjevskem dolu

V nedeljo dopoldne so bili pevci po vse zanimivi vožnji v lepem poznojesenskem dnevu skozi griče Slovenskih goric ljubko sprejeti v Jurjevskem dolu. Množice kmečkega prebivalstva, predstavniki občine, učitelstvo in šolska mladina in domači župnik so jih sprejeli s starodavnim slovenskim običajem, kruhom in soljo, kar je pomenilo, da so gostje dobrodošli. Zbor je pozdravil predsednik občine Senekovič Franc, šolski otroci pod vodstvom upravitelja šole Spendala Rada so s pesmijo in deklamacijami izrazili veselje o prihodu koroških pevcev. Spregovoril je župnik Rojht Janko in izrazil svoje zadovoljstvo, da so koroški pevci prišli v kraj, kjer je svoja zadnja leta deloval in tudi umrl koroški pregnanec prošt Gregor Einspieler, kremenit slovenski duhovnik, ki se je uprl krivici. Vnemal in bodril je rojake k narodni zavesti in bil zaradi tega od nasprotnikov opljuvan, pretepen, kaznovan in izgnan.

Na tamošnjem pokopališču počivajočemu proštu Gregorju Einspielerju so se poklonili naši pevci in s pesmijo „Njav čiez izaro“ počastili njegov spomin. Predsednik Slovenske

v Škufče“ ki konča z besedami „saj slovenski smo fantje pri Dravci doma“. Vsako posamezno pesem je občinstvo nagradilo z dolgotrajnim aplavzom, da so morali vedno spet ponavljati. Po zadnji pesmi se val prekipelavajočega navdušenja nikakor ni hotel poleči. Še in še so želeli navdušeni poslušalci, da bi — peli. Uspeh koncerta v Mariboru je bil popoln, v veliko zadoščenje pevcom ter pevovodji in skladatelju samouku Kernjaku, pa tudi lahko v čast slovenski prosveti na Koroškem in vsem koroškim Slovencem.

V restavraciji „Orel“ je bil nato na čast koroškemu gostom banket, ki so se ga udeležili predsednik občine Ledinek, komandant mesta Popovič in drugi predstavniki javnih ustanov. Tudi minister Zoran Plič, ki se je mimogrede mudil v Mariboru, je prišel, da pozdravi koroške pevce. V iskreni družabnosti v družbi članov Zveze koroških borcev in Kluba koroških Slovencev in ob dobri postrežbi, kjer se je izkazalo, da koroška slovenska narodna pesem in štajersko vino prav dobro soglašata, je potekel večer v veseli razgibanosti.

teli pustiti dalje. Toda ni moglo biti drugače, posloviti so se morali, ker v nadaljnjem načrtu gostovanja jih je že pričakovala množica ljudstva v Cerkvenjaku.

V Zadrudnem domu v Cerkvenjaku

Jesensko sonce je kakor nalašč za ta dan prav toplo gredo, ko so naši pevci doživeli nadvse lep iskren sprejem in pozdrav v Cerkvenjaku. Zaigrala je godba, šolska mladina je bila pripravljena in množica, prav tako kmečkega ljudstva jih je navdušena pozdravljala. Došle goste je pozdravil predsednik občine Štelcer Ludovik, nakar se mu je zahvalil predsednik SPZ dr. Franci Zwitter, ki je ob takem iskrenem sprejemu mogel med drugim izraziti le, da so bili pevci sprejeti kot bratje med brati. Nato je pevce z ljubko sprejemno prireditvijo nad vse razveselila mladina, pionirji in cicibančki. Zapeli so nekaj prekrasnih pesmi pod vodstvom Marjana Tratarja. Med drugimi pionirski in cicibančki je prisrčno deklamirala mala Alenka Tušak, nato pa poda-

geljnov. Učitelj Hajdinjak Tone je nato s toplimi besedami izročil predsedniku Slovenske prosvetne zveze nabrano vstopnino za obnovo porušenega partizanskega spomenika v Št. Rupertu pri Velikovcu. Med ljudstvom so bili navzoči predstavniki domačih ustanov, prispejala sta tudi kandidat za zvezno skupščino Kreft Ivan in sekretar CK Majhen. Vsaka pesem iz sporeda je pomenila uspeh, vzhrečeno ljudstvo je pevce nagradilo z vihrnim odobravanjem.

Spet so pevci in domačini, v iskreni domačnosti in odlični postrežbi dobrot, ki jih rodijo Slovenske gorice, izmenjavali misli in se medsebojno spoznavali.

V trgu Lenartu v Slovenskih goricah

Še v Lenartu v Slovenskih goricah je pričakovala množica občinstva naše pevce, prav tako v Zadrudnem domu, ki v nešteti krajih v Sloveniji služijo tudi svojim kulturnim namenom. Ker je bila zbrana že polna dvorana ljudi, ki so prišli iz trga in kmečke okolice v takem številu, kakor so zagotavljali domačini, da le redko kdaj, so se pevci takoj podali na oder. Tudi v Lenartu so priredili iskren sprejem, prisrčen nastop pionirčkov. Pozdravno dobrodošlico je izrekel predsednik občine Dragotin Plič, ki je izrazil svoje veselje nad obiskom bratov po krvi v svoji občini. Nič se ni poznala našim pevcom utrujenost, zapeli so prav tako lepo kot povsod in želi silno navdušenje in priznanje prisotnega ljudstva. Po odmoru je spregovoril še ravnatelj gimnazije France Mencej in prav tako v besedi izrazil čustva ljubezni, ki jo slovensko ljudstvo tudi v Lenartu vedno goji do koroških Slovencev, in prav tako kot v Cerkvenjaku izročil predsedniku SPZ nabrano vstopnino za obnovo partizanskega spomenika.

Samo utrinki so to iz nadvse bogatih, pestrih in zanimivih doživetij na gostovanju. Vsi koncerti so bili prazniki naše koroške narodne pesmi. Znova je naša dobro zapeta pesem, za kar velja zasluga predvsem pevovodji Kernjaku in vsem pevcom, vžigala slovenska srca. Še poseben aplavz pa sta žela solista Kernjak Miro in Kaki Tevži na vseh koncertih.

Spet smo se lahko prepričali, da je vse slovensko ljudstvo z nami, da spremlja in podpira našo borbo za ohranitev slovenske besede in misli na Koroškem, da ljubi našo narodno pesem, ker ve, da je ohranila naše ljudstvo slovenski kulturni skupnosti. Vsem organizatorjem pa, ki so omogočili tako uspešno gostovanje in za toplo slovensko gostoljubnost, ki so je bili naši pevci vsepovsod deležni, iskrena najpristrčnejša hvala. Iskrena zahvala velja predstavnikom Kluba koroških Slovencev in Prežihovega sklada ter še posebno predstavnikom okrajnega odbora Ljudske prosvete za Maribor in okolico, ki so spremljali pevce po vsej poti in se predano ter požrtvovalno založili za brezhiben potek gostovanja.

Pred odhodom na Koroško so koroški pevci pred magistratom napravili še podoknico, nakar jih je predsednik MLO v Mariboru Miloš Ledinek v navzočnosti podpredsednika Franca Ranta povabil v slavnostno dvorano, kjer so se z njim še nekaj časa zadržali v razgovoru.

Pevci so se vrnili na Koroško z najglobljimi vtisi in lepimi spomini, ki bodo ostali trajni na kraje in ljudi, ki so jih srečavali. Poleg tega so prinesli s seboj darila: ogromno cvetja, slike in drugo ter še vsak posameznik lepo darilo dobrin, ki rastejo v Slovenskih goricah.

SLOVENSKO PROSVETNO DRUŠTVO „EDINOST“ V ŠKOFIČAH

priredi

v nedeljo, dne 29. novembra 1953 ob dveh popoldne v gostilni »Schütz«

V ŠKOFIČAH

KONCERT KOROŠKIH NARODNIH PESMI

Združeni pevski zbori z Gur bodo pod vodstvom znanega pevovodje Pavla Kernjaka nastopili z obširnimi programom koroških narodnih pesmi, s katerim so pravkar z velikim uspehom gostovali v Mariboru in Slovenskih goricah.

Vse ljubitelje slovenske pesmi od blizu in daleč

VABI ODBOR

prosvetne zveze dr. Franci Zwitter je v kratkem nagovoru orisal njegov značaj kot ljudskega duhovnika in njegovo delo za slovensko ljudstvo na Koroškem kot slovenski poslanec in urednik „Mira“.

Po svečanosti na pokopališču so naši pevci v še ne popolnoma dograjenem Zadrudnem domu nastopili pred zbranim ljudstvom. Ljudstvo, domalega samo kmečko, je s prav takim navdušenjem in zadovoljstvom sprejemalo, kar so mu naši pevci s koroško narodno pesmijo lepega podarili.

Iskreno je veselila pevce pristna gostoljubnost v Jurjevskem dolu, ko jih skoraj niso ho-

rila pevcom prekrasen šopek cvetja.

Ko so se pevci spet izdatno okrepčali, so v lepem, smotno zgrajenem Zadrudnem domu številnemu občinstvu z enakim uspehom poklonili izbor naše koroške narodne pesmi.

Pred pričetkom koncerta je goste pozdravil poslovodja Kmetijske zadruge Tušak Vlado in izrazil veselje prebivalstva nad prihodom koroških pevcev, kajti zadnje dneve se je v okolici od ust do ust širila vest, „da nam iz onstran meje naši bratje prinesejo svojo narodno pesem“. Med koncertom je profesorica Pešl Ivanka odlično recitala Župančičevo „Koroška v srcu“ in podarila pevcom košarico rdečih na-

KOLENDAR

Petek, 20. november: Feliks Valoaski
Sobota, 21. november: Dar. M. Devise
Nedelja, 22. november: Cecilija, devica
Ponedeljek, 23. november: Klemen
Torek, 24. november: Janez od Križa
Sreda, 25. november: Katarina, dev. muč.
Četrtek, 26. november: Konrad.

SPOMINSKI DNEVI

20. nov. 1914 Padel v borbah na Kolubari
Dimitrije Tucovič, voditelj socialističnega gibanja v Srbiji.
22. nov. 1767 Rojen voditelj tirolskih upornikov Andrej Hofer — 1916 Umrli ameriški pisatelj Jack London.
23. nov. 1747 Rojen Žiga Zois, središčna osebnost takratnega kulturnega življenja v Ljubljani — 1835 Rojen skladatelj Davorin Jenko — 1852 Rojen v Krašnji pod Limbarsko goro na Gorenjskem pisatelj Fran Maselj-Podlimbarski.
24. nov. 1833 Rojen v Novem Sadu Jovan Jovanović-Zmaj, srbski pesnik — 1906 Umrli v Gorici pesnik Simon Gregorčič.
25. nov. 1915 Umrli skladatelj Davorin Jenko — 1923 Umrli v Rogški Slatini pesnik in pisatelj Josip Stritar.
26. nov. 1800 Rojen pisatelj Anton Martin Slomšek na Slomu pri Ponikvah — 1942 Prvo zasedanje AVNOJ v Bihaču.

Št. Primož

Zopet enkrat se tudi mi oglasamo v našem listu, čeprav tokrat z žalostno vestjo. Nenadoma je kruta smrt iz naše srede izbrala enega naših zavednih mož, našega izseljenca-sotrpina, Valentina Piceja, pd. Voglovega očeta, katerega smo v soboto spremljali na njegovi zadnji poti. Bil je kot bivši gostilničar, zlasti pa kot zaveden narodnjak, poznan in spoštovan

Mesec november...

daleč naokoli. To je dokazala udeležba na pogrebu, h kateremu je poslala venec tudi Zveza Slov. izseljencev. Vsak, ki je poznal rajnega Voglovega očeta, ga je spoštoval, saj je bil mož-korenina, zaradi česar mu tudi nacizem ni prizanesel. Kakor vsi zavedni narodnjaki, je bil tudi on izgnan oz. izseljen v Nemčijo, kar je gotovo več ali manj zrušilo priletnemu možu zdravje. Vendar on vseeno ni klonil. Ostal je, kar je bil. Tudi njegov sin naslednik, ki mu je oče že pred dalj časa izročil posestvo in gostilno v last, prav nič ne zaostaja za njim, kajti vedno se vršijo v njegovih prostorih vse slovenske prireditve, prirejajo razni tečaji itd. V gradnji oz. dograditvi je celo nova dvorana, kajti dosedanja prostora so bili res nekoliko pretesni za večje prireditve. Tako je torej pokojni Voglov oče v ljubezni do svojega naroda mnogo žrtvoval in isto izročilo zapustil svojemu sinu nasledniku. Zelo ga bomo pogrešali in kličemo mu še kot zadnji pozdrav: »Voglov oče, mirno počivajte v zemlji, katero ste z vsem srcem ljubili!«

Žvabek

Prometna nesreča s smrtnim izidom se je pretekli ponedeljek primerila na naši cesti. V kmečko delavko pri Stogartu, Marijo Prasenc, je zavozil z motornim kolesom kovaški vajenec Janez Schwanzer iz Rude. Žensko je podrl na tla, pri čemer je utrpela težke poškodbe. Nesrečno Prasenc so prepeljali v bolnišnico v Celovcu, kjer je kmalu pod težkim poškodbam podlegla.

Kakor izgleda, človek na cesti nikjer ni več varen, če se primerijo že take nesreče na cesti, ki prometno gotovo ni preveč obremenjena.

Kotmara ves

Pred petimi tedni se je primerila na cestnem križišču pri Zakamnu težka prometna nesreča. Naš priljubljeni pevec Bizjak Aleš se je peljal s kolesom na delo. Na omenjenem kraju ga je zadel poštni avtobus in ga podrl na tla. Pri nezgodi je utrpel močan pretres možganov. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer se še sedaj zdravi. Kakor slišimo, je nevarnost prestal in se mu zdravstveno stanje obrača na bolje. Iskreno želimo, da bi res kmalu okreval in se vrnil domov k družini, ki ga seve zelo pogreša, in da bi spet mogel sodelovati pri našem domačem pevskem zboru.

Po naši zemlji**Jesenska prireditev SPD „Gorjanci“**

Minulo nedeljo popoldne in zvečer je priredilo naše Slovensko prosvetno društvo »Gorjanci« svojo jesensko prireditev kot uvod v zimsko prosvetno dejavnost. Dvakrat zaporedoma so napolnili slovenskih iger željni ljudje prostor pri Plajerju in so prispeli celo iz oddaljenih krajev, kakor iz Vesel in Voženice. Pred polno dvorano se je najprej popoldne ob 15. uri dvignil zastor. Igralci so postregli z veseloigro »Svojeglavček«. Igra je uspela, gledalci so se ob gledanju in poslušanju veseloigre nasmejali prav iz srca ter z navdušenim ploskanjem nagradili igralce. Pa so se tudi izkazali igralci, naš Foltej, Mi-

ci, Zali, Lojzek, Jozl, skratka sploh vsi brez izjeme.

Prav tako je bila številna udeležba zvečer ob 20. uri. Igralci se niso utrudili in so zvečer ravno tako zadovoljivo razveselili udeležence, ki so jim za trud prav hvaležni. Navzoči so izražali željo, da bi jim prosvetno društvo čimprej spet pripravilo kakšno novo prireditev.

Po igri so se igralci in številni gostje še dalje zadržali v prijetnem prijateljskem vzdušju, kjer so k dobremu razpoloženju doprinesli domači pevci s prepevanjem naših domačih pesmi.

Horce pri Št. Vidu v Podjuni

»Ljubezen je velesila, ki ti stavi ultimati; torpedo je sprostila v levi srčni prekat«.

Da, da. Tako nekako je bilo tudi pri našem Kežar Hanziju, po domače Lekševemu in pri Hobel Anici oz. Naniji. Zato sta se odločila, da skleneta »dosmrtno pogodbo«. To-isto sta sklenila preteklo nedeljo v Št. Primožu in sicer tako, da sta se poročila. Po ceremonialnem ali slavnostnem delu, katerega je izvršil domači gospod župnik, se je pričela vesela »ohcet« pri Voglu v Št. Primožu. Bila je res vesela, kajti dobra postrežba in pridna godba sta skrbeli za dobro razpoloženje. Kako

Bistrica na Zilji

Minulo nedeljo je bilo pri nas na Bistrici spet enkrat vse na nogah. Drugo žegnanje v tem letu smo namreč imeli in žegnanje je že od nekdaj tudi dan ljudskega veselja. Zgodaj, ko je še ležala megla nad vasjo, so prikorakali vsi vaški fantje z godbo k cerkvi. Tam je zadonela iz naših grl vedno lepa domača slovenska pesem. Zaigrali so godci tako mikavno, da so se dekletom noge kar same dvigale. Nato se je razvil cel spreved proti vasi, na čelu vriskajoči fantje z muziko in vse se je pomikalo za njimi.

Po obilni in izdatni južini, kakršna je v navadi ob naših žegnanjih, je bila vas še prazna in tiha. Polagoma pa je pričela prihajati mladina z vseh strani na oboje plesišče, ki so jih do večera docela napolnili. Pa tudi starejši ljudje se niso odrekli zabavi in so tudi šli malo na »polk'co«. Zavrteli so se pari in do polnoči ter še dalje je trajalo, toda ker je bilo po domače in prijetno, je čas vse prehitro minil in bilo je treba iti domov, ter se pripraviti za nov delovni dan. Minulo žegnanje nam je prineslo spet nekoliko spremembe in sproščenja v vsakdanjem življenju.

Šmarjeta pri Pliberku

Delo v gozdu je združeno vedno z veliko nevarnostjo in pogosto se primerijo drvarjem težke nesreče. Tako se je v go-

...je mesec štednje

poskočnih viž zabavalo do ranega jutra. Med svati pa so bili tudi mnogi pevci — saj je ženin že dolgoleten pevovodja —, ki so večkrat zapeli kakšno lepo narodno ali ponarodelo pesem in s tem zabavali tudi tiste, ki jim ni za ples in ki radi poslušajo naše lepe pesmi. Tudi tukaj »ta stari« niso hoteli stati ob strani. Marsikateremu bolj priletnemu se je pomladilo srce in rad je pomagal prepevati različne fantovske, ter vzbujal ob tem spomine na svoja mlada oziroma fantovska leta.

Sveda tudi takih ni manjkalo, ki zelo »spoštujejo« stare »ohcetne šege« in kaj pogosto je moral iti ta ali oni »s ta veliko ohcetno rožo« iskati svojega partnerja ali partnerco. Tako smo se zjutraj zaspani, a vendar dobre volje, razšli in vsak je želel, da bi mlademu paru tudi nadaljnje življenje potekalo v takem razpoloženju in taki harmoniji, kakršna je bila ta večer oziroma noč. To želimo mlademu paru vsi prosvetasi, ki vemo, koliko truda je že, in prepričani smo, da bo še vložil naš Hanzij za dvig našega prosvetnega dela. Želimo pa mu to tudi vsi Slovenci, kajti prepričani smo, da bodo tudi njuni otroci zavedni slovenski sinovi in hčere, saj sta oba iz zavednih slovenskih družin. Obema kličemo: Na mnoga leta!

Kratke vesti iz Koroške

Deželna referentka za otroške vrtce, Pavla Heidegger, je bila imenovana za strokovno nadzornico otroških vrtcev na Koroškem in Štajerskem. Ob otvoritvi novega otroškega vrtca v Rauscherparku v Celovcu je župan Graf navedel, da vzdržujejo v Celovcu dosedaj deset mestnih

zdu pri sekanju lesa v četrtek preteklega tedna tudi težko ponesrečil Herman Kos, sin znanega kmeta Kosa v Šmarjeti. Sekal je dve skupaj zraščeni smreki in ko je eno že prežagal, je ta odletela, Hermana pa je stisnilo za glavo med obe smreki. Prihite-li gozdni delavci so ga s težavo rešili iz njegovega obupnega položaja. Bil je nezavesten in so nezvestnega prepeljali v nezgodno postajo v Celovcu. Herman je odnesel težak pretres možgan in kakor

Koroški Slovenci!

Naš denar spada v naše domače

HRANILNICE IN POSOJILNICE

domneva zdravnik, tudi možgansko krvavitev. V prvih dneh je bilo stanje ponesrečenca zelo kočljivo, sedaj pa se že vidnoboljša.

S ponesrečenim Hermanom sočustvujejo vsi njegovi tovariši in mu želijo skorajšnje okrevanje. Sočustvujejo tudi s starši, ki jim je Herman velika opora v gospodarstvu.

in osem Caritas-otroških vrtcev. Poleg teh sta še dva zasebna otroška vrtca in vrtce v učiteljskišču.

Okrajni glavar v Wolfsbergu, dvorni svetnik dr. Geppel, se je nedavno ponesrečil pri neki avtomobilski nezgodi. Na posledicah težkih poškodb je dne 5. novembra v bolnišnici v Celovcu umrl.

Slovenska kmečka zveza sporoča:

V nedeljo, 22. t. m. s pričetkom ob 1/2 10. uri dopoldne, bomo pri pd. Bvatniku v Št. Janžu predvajali

trošenje hlevskega gnoja in razsipanje gnojil s priklopnim vozom „STREUMEISTER“

Vabimo vse zainteresirane, da se te predstave udeležijo. Navzoč bo tudi zastopnik firme, ki »Streumeister« izdeluje.

Prometne zveze: iz Celovca vlak ob 7.40 uri zjutraj, nazaj ob 11.55 uri.

Št. Jakob v Rožu

V četrtek preteklega tedna se je dvigala v jesensko nebo otožna melodija pesmi-žalostinke, s katero so se naši domači pevci na domu pri po domače Toneju poslavljali od gospodarja Lipeja Nagele. Po daljšem bolehanju je v starosti dobrih 70 let podlegel zahrbtni bolezni in zaključil svojo življenjsko pot, ki mu nikakor ni bila postлана z rožicami, kakor se to tako lepo glasi v ljudskem pregovoru, marveč mu je bilo vse njegovo življenje en sam delovni dan, poln skrbi za dom in za družino. Pot s trehuhom za kruhom ga je pred prvo svetovno vojno popeljala celo v daljno Ameriko, odkoder pa se je po nekaj letih vrnil spet na svoj dom, bogatejši za novo bridko spoznanje, da je tudi Amerika le za gotove ljudi obljubljena dežela, o kateri so v tistih letih sanjali predvsem Slovenci, medtem ko si mora vsak drugi prav tako z žulji in s krvjo prislužiti in prigrati sleherni dolar. — Pevci so rajnemu Lipeju zapeli tudi ob odprtem grobu, kjer je opravil pogrebne obrede njegov sin župnik Tevže Nagele, v slovo pa spregovoril začasni upravitelj naše fare Česen. — Z Lipejem Nageletom je zgubila zvestega člana tudi naša slovenska narodna družina, saj smo ga vsa leta njegovega življenja videli na vsaki prireditvi, na slehernemu zborovanju naših narodnih organizacij, bil je vedno povsod tam, kjer se je slovensko govorilo, pelo in igralo. Naj bo rajnemu Lipeju lahka domača šentjakobska zemlja, zaostalim pa velja naše iskreno sožalje. —

Vsi sveti so sicer že precej za nami, ne bo pa odveč, da se jih tudi tukaj spomnimo. Za ta dan smo namreč na naši farni cerkvi odkrili spominsko ploščo v spomin na našega pred meseci umrlega g. župnika in dekana Franca Šenka, katerega se bomo vedno radi spominjali kot našega velikega prijatelja, ki je z nami preživel in sočustvoval tako lepe kakor tudi slabe čase. — Prav tako so ob tej priložnosti dobili na cerkvenem zidu spominsko ploščo v zadnji vojni padli in pogrešani farani-vojaki, katerih število zgovorno priča, kako težko je bila v zadnji vojni prizadeta tudi naša občina. — Pokopališče je za praznik rajnih kakor vsako leto sličilo prostrani cvetlični gredi: z okrasitvijo gomil so zaostali pokazali povezavo z dragimi rajnimi, ki na hribu okoli farne cerkve spijsko večno spanje. Tudi lani urejeno grobišče padlih borcev izpod Arihove peči je bilo okrašeno s svežim cvetjem ter lepimi ven-

Božične šolske počitnice

Božične počitnice na srednjih in enakovrstnih šolah bodo od 24. decembra 1953 do 6. januarja 1954. Učencem, ki ne stanujejo v kraju šole, je treba dne 23. decembra omogočiti, da bodo lahko odpotovali tako zgodaj, da bodo še isti dan prišli v domači kraj. Če je potrebno, so lahko taki učenci oproščeni tudi dopoldanskega pouka. Za povratak v šole je določen 7. januar.

Škodljivci v žitnih shrambah

Svoje žito smo spravili v shrambe, žitnice in kašče, kjer naj ostane do spomladi ali še pozneje. Skrben gospodar pa ve, da spravljeno zrnje tam ni tako varno pred pokvaro in škodljivci, da ga ne bi bilo treba od časa do časa pregledati. Vsaj vsak teden enkrat je treba natančno preiskati žitne kupe, če je vse v redu; in to ne samo po vrhu, ampak tudi v globino, če se žito ni preveč ogrelo; nos mu mora povedati, če ne dobiva duha po plesnobi, bistre oči morajo poiskati škodljivca, ki se je tu nenadoma pojavil itd. Mnogo kvare nam lahko povzroča nebrzičnost ali nepazljivost pri shranjevanju zrnja.

Najprej preverimo škodo, ki jo nam lahko povzroča vlaga. Mi vemo, da morajo biti žitnice zračne in suhe. Ko spravljamo žito vanje, vsebuje še polno vlage, ki sčasoma izhlapeva. Ti vodni hlapi ne smejo ostati v kupu, ampak morajo ven, da jih preprih odnese in nadomesti s suhim zrakom. Zato je treba žitne kupe, ki naj bodo nizke, v začetku parkrat na teden premetati in prezračiti, pozneje po enkrat na teden in, ko je zrnje dovolj suho, vsakih štirinajst dni. Če vtaknemo roko v kup zrnja in opazimo, da je v notranjosti toplo, ga takoj premešajmo, da se ne ogreje, oziroma ne plesni. V takih toplih kupih se navadno razvija plesnoba in posledica je zatohlost, ki žito škvari. Zlasti na žito, ki je naloženo v predalih ni ki ga ni mogoče premetati, je treba paziti. Koliko žita gre po zlu, ker smo v tem pogledu malomarni.

Da morajo biti strehe nad žitnicami popolnoma nepropustne ni treba še posebej poudariti. Težji je boj proti raznim škodljivcem naših zrnatih pridelkov. Najbolj domaći živali v kašči sta miš in podgana, ki zlasti v zimskih mesecih, ko zunaj ne dobijo hrane, silita pod streho, kjer je zrnje dovolj. Do tega jima moramo zgraditi pot.

Proti pticam, zlasti vrabcem, ki pozimi silijo v kašče, je najbolje okna dobro zamrežiti in prezračevalnik zadelati.

Huša borba je proti malim škodljivcem, ki nastopijo v velikem številu in ki se skrivajo po razpokah in špranjah. Najhuša sta žitni rilčkar in žitni molj, ki povzročata v naših žitnicah ogromno škodo, ki se v vsej državi ceni na mnoge milijone. Tam, kjer se ta dva škodljivca zaredita, ju je težko odpraviti.

Žitni rilčkar

Žitni rilčkar je majhen hrošček temnorjave barve, ki napada najrajši pšenico in rž, v sili pa tudi ječmen, ajdo in koruzo. Pozimi v hladni dobi se zarije v žitne kupe ali v špranje in razpoke poda, da tam počaka toplejšega spomladnega vremena. Zato ga uspešno zatiramo v zimski dobi, ko se težko pregiba.

Rilčkar pride v kaščo večinoma s tujim žitom, ali pa s tujimi vrečami. Zato moramo skrbno paziti, ko kupujemo žito ali ga zamenjamo. Največkrat ga dobimo v skladiščih pri trgovcih, ki dobivajo žito od vsepovsod in

ki jim ni mar, kakšno je. Preden zvozimo žito od njih na svoj dom, ga moramo temeljito preiskati na razne škodljivce.

Kako pa se rilčkar razmnožuje? Spomladi pridejo samice in samci iz svojih prezimovališč ter se pariyo. Samica zleže v teku svojega življenja 40 do 50 jajc, dnevno kvečjemu do pet. Vsako jajčece pride v svoje zrnje, redkokdaj se dobe po dve v istem. Iz jajčeca se izleže majhena črnoglava ličinka, ki izdolbe rov v notranjosti zrna, se tam hrani, dokler ne doraste. Tekom šestih tednov je zrnje v notranjosti popolnoma izžrta ter se potem zabubila. Julija meseca se pojavi prvi rod rilčkarjev, jeseni, nekako v septembru pa že drugi, ki navadno prezimi in se prihodnje leto nadalje množi. Z vetrnim mlinom ga lahko izločimo iz zrnja, v špranjah ga pa pobijemo ali zastrupimo. V ta namen moramo žitnico ponovno temeljito izmesti, vse špranje izbrskati in če opazimo med smetmi te hroščke, jih sežgimo s smetmi vred; smeti pa ne smemo vreči na gnojšče ali na kompost, ker tam ostanejo hrošči živi.

Koristno je tudi pod oribati s sodovo raztopino in špranje zaliti z vrelo vodo, ki uniči vso morebitno zalego škodljivcev, ki se je v nje skrila. Preiskati moramo tudi tramovje in razpoke v stropu, če ni tam kaj takih nečistot gostov. Res je, da povzroča to precej dela, toda zdaj pozimi je časa dovolj, da se to natančno opravi. Bolje je zdaj žrtvovati par dni za tako preiskavo in čiščenje, kot pa imeti spomladi zrnje naglodano in pokvarjeno.

V zaprtih predalih zatremo rilčkarja, če ga razžveplamo. Žvepleni dim, žveplov dvokis,

je težji od zraka, pade na dno, predre ves kup in zamori v njem žuželke, ne da bi škodoval zrnju. Pred uporabo ga prevetrimo in duha po žveplu izgine.

Žitni molj

Žitni molj je drugi, skoraj enako nevaren škodljivec naših žitnih shramb. To je drobn, srebrnosivi metuljček, ki se pojavi v žitnicah od aprila do julija meseca. Podnevi se drži po stenah tako, da ga je večkrat težko opaziti, ponoči pa leta okrog in se pari. Samica zleže na vsako zrnje po dve jajčeci, iz katerih se izvale bele ličinke. Te gredo od zrna do zrna, ga objedajo ter puščajo za seboj nitkasto prejo, ki je polna gosencičjega blata in zleplja zrnje v večje kepice. Navadno objedajo gosence žito na vrhu kupa, zato je tega škodljivca lahko opaziti. Največjo škodo povzročajo avgusta in septembra; oktobra se pa zabubijo v špranjah in razpokah tramovja in poda, odkoder spomladi izlezejo novi metuljčki.

Tega škodljivca zatiramo slično kakor rilčkarja, gosence pa avgusta in septembra, ko žro zrnje. Moljavo žito pražimo v topli peči, da gosence poginejo. Metulje pa lovimo ponoči tako, da nastavimo luči nad posodo z vodo, ki smo ji dolili nekaj petroleja. Molji lete k luči in padejo v vodo, kjer poginejo.

Ta žitni molj napada tudi koruzna zrna, ki jih prav tako razgrize in navrta kakor pšenico. Zato je povsod nevaren, kjer se kako zrnje hrani. V koruzi ga pa ne smemo zamenjati s prosnim moljem ali koruzno večjo, ki napada le steblovje koruze, ko ta raste.

Za pravilno pokladanje oljnih tropin

Ako pokladamo živini oljne tropine, jih moramo pokladati tako, da jih živina čim boljše izrablji. Najslabše je, če oljne tropine pred krmljenjem navlažimo ali namočimo ali pa jih krmimo živini celo v oblodah ali napojih, kakor je pri nas še precej v navadi. S takšnimi načini krmljenja oljnih tropin dosežemo le, da jih živali slabo izrabijo. Ako hočemo, da bodo živali oljne tropine dobro izkoristile, potem jih naj dobivajo živali v jasli le suhe in ne vlažne. Le suhe tropine more žival dobro prežvečiti in nasliniti, kar je predvsem važno. Le dobro prežvečene in dobro naslinjene tropine žival tudi lahko prebavi in z dobro prebavo tudi izrablji redilne snovi, predvsem beljakovine, ki so prav obilne v večini tropin.

Da živino še bolj prisilimo k dobremu žvečenju, mešajmo oljne tropine med rezanico. V to vrho navlažimo rezanico z vročo vodo, kar lahko napravimo že dan poprej pred nameravanjem krmljenjem, da se rezanica nekoliko razmehča in prične

kipeti. Med tako ovlaženo in pripravljeno rezanico pomešamo odmerke oljnih tropin vselej šele tik pred vsakokratnim krmljenjem in nikdar ne prej.

Uspešno pa se dajo krmiti suhe oljne tropine le tedaj, če so drobno in fino zmlete. Ako nimamo doma prilike za fino mleto oljnih tropin, potem je najboljša, da si fino zmlete že nabavimo. Moramo pa biti pri nabavi zmletih oljnih tropin previdni, ker med nje kaj radi primешavajo manj vredne krmske moke. Zato pa jih kupujemo le od zanesljivih združnih gospodarskih podjetij, ki nam jamčijo tudi za pristnost zmletih oljnih tropin.

Da živina boljše uporabi v oljnih tropinah zlasti dragocene beljakovine, krmimo vedno zmes dveh ali več različnih oljnih tropin. Zlasti manjvredne oljne tropine, kakršne so repične oljne tropine in tropine bombaževga semena, ne krmimo nikdar same, temveč vedno le v zmesih z oljnimi tropinami boljše kakovosti.

Živina je ostala v hlevu

Pričelo se je zimsko krmljenje živine, t. j. krmljenje s suho krmo. Pokladati pa ne smemo samo sena, rezanice itd., ampak tudi krmila, ki so po svoji sestavi in hranilni vrednosti podobna zeleni krmi in ugodno vplivajo na mlečnost. Na ta način vsaj delno nadomestimo pašo in zeleno krmo, ki jo je imela živina preko poletja. Ta krmila so: pesa, korenje in silaža. Kisla krma ali silaža se skisa v 5—6 tednih, tako da je zdaj že dobra za krmljenje. V začetku to krmo živina nerada žre, zato jo najprej dajamo po malem, pozneje pa jo pokladamo odraslemu govedu do 25 kg dnevno.

Pri napajanju moramo paziti, da ne napajamo s premrzlo vodo, ker se živali lahko prehladijo, breje pa zaradi tega lahko zvržejo.

Skrbimo za red in čistočo v hlevih in pri živini.

Pitalnim svinjam povečajmo obrok močne krme (koruze); dajamo pa jim zato manj pese in druge vodene krme. Hrana za pitance naj bo vedno bolj gosta, vendar moramo paziti, da jo bodo v redu izkoriščali in prebavljali. Zato jim dajemo v hrano tudi živinske soli, ki pospešuje prebavo. Da vemo, kako izkoriščajo pitanci krmo in kako napredujejo v teži, jih tehtajmo vsaj vsakih 14 dni. One pitance, ki pokažejo slab prirastek na teži in nimajo teka, bomo najprej zaklali ali prodali.

S prvim snegom se začne zimsko krmljenje perutnine. Krmljenje kokoši v zimskem času je zelo drago. Zato bomo obdržali čez zimo le dobre nesnice in dobre plemenske peteline. Vse ostalo izločimo in spitajmo za prodajo ali za zakol. Perutnino dobro oskrbujemo predvsem z beljakovinsko krmo, ker so beljakovine potrebne za tvorbo jajc. Zjutraj dajemo perutnini mehko — toplo hrano: repo, peso, kuhan krompir z otrobmi in kuhinjskimi odpadki. Večerna hrana naj bo zrnata: ječmen, pšenica, oves itd. Zeleno pašo pa nadomestimo z odpadki solate ali surovo peso.

Pravilna reja živine in zdravi parklji

Znano je, da govedi, ki trajno živi v hlevu, naraščajo parklji in postajajo tako dolgi, da naposled žival ne more niti hoditi. Če stoji žival stalno na miru, se parklji ne morejo obrabiti; živina z dolgimi parklji pri hoji stopa na peto, zaradi česar se ta stlači. Tako opazimo na mnogih naših kmetijah goved s predolgimi parklji raznih oblik: večina jih je zavitih navzgor, nekateri so prikrižani kot škarje, tretji štrlijo stran in slično. Vse vrste teh so živini nevarne in škodljive njenemu zdravju.

Če mora taka žival iz hleva, stopa negotovo, večkrat klecne in celo pade, večkrat pa nastopi vnetje kit in členkov. Dobimo tudi take, ki se v hlevu boje vstati ter leže uživajo hrano. Naravno, da tako stanje slabo vpliva na počutje živali in na njen tek ter s tem na njen razvoj in koristonosnost. Nezadostno uživanje krme in slaba prebava zmanjša mlečnost in težo živali.

Tudi iz rejskega stališča so predolgi parklji škodljivi. Pri bikih opazimo, da se pri skoku nerodno obnašajo in mnogokrat krave poderejo. Bikorejec potem trdi, da bik ni več za rabo ter ga prehitro proda mesarju, ko bi še lahko plemenil, samo da mu parklje uravna. Tudi krave s predolgimi parklji se večkrat težko obrežijo, ker pri skoku nerodno stojijo. Zato moramo zlasti pri plemenski živini skrbeti, da so parklji v redu.

Zelo neprijetno postane zanemarijen parkljev pri slinavki in parkljevki, kajti ugotovljeno je bilo, da taka živina mnogo huje trpi pri tej bolezni, kot pa ona, ki ima noge v redu. Domnevajo namreč, da ostane kužna snov v rogovini dalj časa učinkovita, zaradi česar dolgo traja, preden žival ozdravi. Tudi iz tega razloga je potrebno pravilno gojiti parklje, da se ta bolezen omeji oziroma skrajša njeno trajanje.

Vemo, da je posebna skrb za parklje potrebna pri živini, ki je čez poletje na paši, kjer si jih sama pravilno obrusi. Tudi vozna živina tega ne rabi. Živina, ki gre le spomladi in jeseni na pašo, dobi tu-
(Nadaljevanje na 7. strani)

Škropljenje sadnega drevja — ja ali ne?

Kakor postavljeno vprašanje v načelu nasprotuje spoznanjem v naprednem sadjarjenju, tako je v praksi našega zaostalega, še vedno le na samooskrbi kmečke vasi in njene bližnje okolice slonečega sadjarstva, v polni meri upravičeno. Zakaj?

Z enkratnim, pri nas kolikortoliko uveljavljenim zimskim škropljenjem sadnega drevja proti sadnim škodljivcem je zelo malo ali nič opravljenega, če sadovnjaki pred škropljenjem niso bili razbremenjeni starih izrodov, po večini visokih v krono nedostopnih dreves in če krone ostalega drevja niso bile pred škropljenjem preređene in iz njih odstranjene ali obrezane vse odvišne, nerodovitne in križajoče se veje. Dokler tega nismo napravili in dokler se ne bomo navadili iz sadovnjaka spraviti odrezano in na tleh ležeče vejave, preden pričnejo nastopati topli februarški popoldnevi, ne bomo samo zastonj potrošili precej dragih škropil, temveč nam bodo na starem visokem drevju ostali od škropila nepričakovani škodljivci spomladi ponovno okužili sadovnjak. Brezpomembno je tudi, če v strnjenih nasadih škropi posameznik, ne da bi se njemu pridružili vsi lastniki nasadov ali drevja.

Četudi bi napravili vse potrebno za uspešno zimsko škropljenje, smo za poplačljivost dela in truda v sadovnjaku z boljšim pridelkom napravili v danih razmerah premalo. Z našim sadjem na trgu, ki dobro plača, že danes težko prodremo. Nimamo samo preveč na trgu nezaželenih sort temveč tudi preveč za trg ne-

uporabnih črvihih, krastavih in nagnitih plovov, čemer je vzrok pomanjkanje škropljenja pred cvetenjem in po cvetenju ter poletnega škropljenja proti škrlupu ali krastavosti.

To škropljenje pa ni samo drago, kar tiče škropil, temveč tudi drago in zamudno, kar tiče za to potrebne delovne sile. Zato se splača le v zelo urejenih in intenzivnih nasadih. Pri nas, ko še nikjer nimamo v odgovarjajoči meri ustvarjene potrebne predpogoje, pa bi bilo tolikokratno škropljenje brez dvoma predrago in bi šlo na račun ostalih panog našega kmečkega gospodarstva.

V zadnjih letih je bilo tudi po naših vaseh ustanovljenih nekaj škropilniških skupnosti in opremljenih deloma z motornimi, deloma pa z vprežnimi sadnimi škropilnicami. Te škropilnice so bile kupljene, preden je prodorlo po naših vaseh spoznanje, da je potom njih mogoče s hormonalnimi sredstvi uspešno zatirati plevel. To se pravi, da so bili poborniki in člani teh skupnosti vneti sadjarji. Le-ti pa bodo brez dvoma razumeli, kaj je treba v njihovem območju napraviti, da bo dalo škropljenje svoj prispevek k uspehu sadjarjenja.

Na splošno pa moramo reči, da bo tudi pri nas škropljenje sadnega drevja rentabilen ukrep, če bodo naše vasi in sadjarski okolišili šli sporazumno po poti k donosnejšemu sadjarjenju. V tej smeri pa smatramo za potrebno:

1. da se v pametnem sporazumu po vaseh, po pridelovalnih in tržnih pogojih določijo

vrste in sorte sadja, ki jih je treba gojiti, da bo na trgu manj sort in več sadja;

2. da se na podlagi tega prične s precepljanjem še uporabnega drevja in zasajanjem mladih, kolikor mogoče združenih nasadov;

3. da pričnemo vsaj v jeseni sadnemu drevju pravilno in izdatno gnojiti, iztrebljati staro in visoko drevje ter redčiti in obrezovati krone ostalega drevja;

3. da se za vse to z ozirom na pomanjkanje strokovno sposobne delovne sile izvežbajo kmečki fantje v oskrbovalce sadnega drevja in organizatorje uspešnejšega sadjarstva ter da se po vaseh ustanovijo škropilniške skupnosti ali — kar bi bilo še boljše — kupijo iz skupnih sredstev na vasi vaške sadne škropilnice, ter da se vsi posestniki sadnega drevja zavežejo za obvezno škropljenje in za vzdrževanje škropilnice ter oskrbovalca sadnega drevja, ki bo lahko — s potrebno predizobrazbo — delal v poletnem času, ko med sadjem ni toliko dela, kot vaški mehanik, strojnik, traktorist ali podoben kvalificiran delavec, ki ga zahtevata po eni strani napredek v mehanizaciji našega kmetijstva, po drugi strani pa pomanjkanje delovne sile po vaseh.

Blaž Singer

PRAVNE ZADEVE

V PRIMERIH

Kako si pravilno pridobim lastnino na kaki stvari?

Marsikateri mi bo odgovoril: S tem, da si vzamem, kar je moje — če kaj kupim, če mi je kdo kaj dolžan in tako dalje. Zakon pa pravi bolj natančno: Brez pravnega naslova in brez zakonitega pridobitvenja se ne pridobi lastninske pravice! — Kaj pomenijo te besede, izluščene iz pravnikega jezika?

Oglejmo si dva primera:

Mlada srna se zaleti v nek vrt, najde pri lastniku vrta hrano in nego in ostane tam, ker jo nihče ne išče in ne zahteva kot svojo. Tako je postala last novega gospodarja, pri katerem se je udomčila. — Čez nekaj časa pa že malo starejša in podjetnejša srna na enkrat zgine!

Šele 44 dni pozneje izve dosedanj lastnik, da je slučajno zašla k nekemu kmetu in lovcu v sosedni vasi, ki jo tudi krmi in udomačuje.

Prvi lastnik jo zahteva nazaj, ker je njemu, kot prvotnemu lastniku pobegnila. Toda novi posestnik je ne da in pravi: »Srna je že več kakor 42 dni na mojem posestvu, jaz jo redim in ker se v zakonu roku 42 dni nikdo ni javil, sem jo vzel za svojo, kakor da bi bil srno kupil.«

Zakonito določilo je torej njegov »pravni naslov«, in na to se opira njegovo pridobitvenje, ker je, od zakona podprt, srno obdržal v svoji posesti, katero je prejšnji izgubil!

Ali drugi primer: Neki precej zadolženi kmet je še lastnik dobre in mlade kobile. Ker ga pa tarejo dolгови, jo na nekem sejmu proda neznanu, ki mu kupnino izplača in mu obljubi, da pride v par dneh po njo, krmo pa da plača. Prodajalec je zadovoljen.

Za to kupčijo pa izve upnik prodajalca, ki zaradi večjega dolga že žene njegovo posestvo na dražbo. Obišče kmetijo dolžnika in vidi lepega konja.

Dolžnik pa prosi in prosi, da bi vsaj otrokom na ljubo ustavil dražbo. Žena se joka in prosi.

Upnik računa in premišljuje. — Konj se mu dopade in zato stavi dolžniku ponudbo, da še čaka, če dobi konja na račun dolga, ki se zmanjša za kupnino konja.

Ker žena o prejšnji konjski kupčiji nič ni vedela, je takoj zadovoljna, samo dolžnik omahuje, ker se spomni, da je konj že prodan! Toda rajši, kakor da bi se mu prodala kmetija, privoli in upa, da se bo s prejšnjim kupcem že nekako poravnal.

Konja prevzame in odpelje sedaj upnik in ustavi dražbo. — Čez nekaj dni pa pride prvi kupec po konja. Kmet se opravičuje, pripoveduje o težkem stanju, ponuja odškodnino, toda vse zaman! Kupec pravi: »Jaz sem konja plačal, konj je moj!« in gre h kmetovemu upniku po konja: »Jaz sem konja prvi v redu kupil in ga takoj z denarjem izplačal. Zato pa je ostal moj, četudi v prejšnjem hlevu!«

Upnik pa mu pravi: »Konja ne dam! Tudi jaz sem ga plačal z zmanjšanjem dolga in ga potem v redu prevzel v mojo posest.« »Drži se prodajalca«, mu reče, »meni nič ne moreš!« — In prav je imel!

Za prejšnjo kupčijo ni vedel, konja je kupil in plačal, dobil torej zakonito pravno podlago, ali kakor pravi zakon, pravni naslov!

Vrhu tega pa ga je na osnovi te zakonite podlage tudi veljavno prevzel v svojo posest! To je drugi važni pogoj za pridobitev lastnine!

Tega pogoja pa prvi kupec ni izpolnil, in lastnino ni pridobil, ker se samo s plačilom kupnine, lastnina še ne pridobi. Brez dejanske posesti tudi ni lastninske pravice. Vera, da že plačilo kupnine odločuje lastnino, je napačna.

Pravilna reja živine ...

(Nadaljevanje s 6. strani)

di kratke parklje. Enako tudi živina, ki jo vsak dan ženemo na napajališče izven hleva, ne dobi dolgih parkljev. Sploh je za živino zelo koristno, če gre pogosto ali redno vsak dan na zrak, bodisi v zimsko tekalnišče ali na napajanje, ker se tedaj nekoliko razhodi, naskače, naučijo svežega zraka in obrusi parklje. Pri tem se hlev prezrači. Tudi v najhujši zimi ni nevarnosti, da bi se prehladila, če gre ven in se napije ledeno mrzle vode. Prej se prehladi v hlevu, če ji damo tam mrzlo vodo, kot pa če je navajena vsak dan na zrak.

ZA GOSPODINJO IN DOM

Štedilnik je zrcalo gospodinje

Če hočete, da boste imele lep štedilnik, ga nikoli ne loščite s smirkovim papirjem, če nočete, da se vam naredijo raze in da vam štedilnik hitro zarjavi.

Ako pečica pri peki ali okvir štedilnika zaradi ognja pomodrita, namočite krpo v kisu in jo pošteno odrgnite. Videle boste, da modre lise takoj izginejo. Nato vse dobro izplaknite s toplo vodo.

Kuharski recepti

Lečnata juha

1/4 l leče, prežganje, dišave, 1 klobaso ali pečen kruh.

Izbrano in oprano lečo kuhaj v slani vodi. Mehko pretlači. Naredi prežganje iz masti ali slanine, moke, čebule, ko vse zarumeni, deni v pretlačeno lečo. Dovoljno zalij, pusti juho malo vreti, odšavi jo s poprom, okisaj z limonovim sokom ali s kisom. Prideneš še limonovih lupinic in lovorov list. Če imaš, daj v juho, preden jo serviraš, na kocke zrezano klobaso ali posušen kruh.

Ajdovi krapi s kašnatim nadevom

Pol litra ajdove moke, 1 liter slanega kropa, 1 jajce, 1/4 l skute, 2 žlici smetane in 2 žlici drobtin.

Presejano moko polij s kropom in dobro zmešaj. Ko se nekoliko shladi, deni testo na desko, dobro potrošeno s pšenično moko. Vgneti in ga razvaljaj za droben prst debelo. Razreži testo v kvadratke, na vsakega deni majhen kupček naslednjega nadeva: vmešaj jajce s smetano, sirom in drobtinami ter prideni nekaj zrn soli. Potem krpice zvij skupaj n jih kuhaj v slanem kropu kakih 8 minut. Kuhane odcedi in zabeli z drobtinami ali ocvirki.

Prisiljeno zelje

Zeljno glavo, mast, čebulo, kis, moko, paradižnike, sladkor.

Zelje zreži na rezance, ga posoli, potrosi s kumino, premešaj in pusti stati nekaj časa. V kozi razbeli masti, vrzi vanjo kosček sladkorja, drobno sesekljane čebule in ko to malo zarumeni, še ožeto zelje. Polij ga malo s kisom in ga duši. Lahko ga potrosiš s pol žličke moke, prideneš po okusu paradižnike in po potrebi zaliješ. Poda se h govedini.

Plesen na klobasi

Tudi manjše zaloge živil zahtevajo veliko pozornost gospodinje. Čim se pokaže najmanjša pokvarjenost, je treba od pomoči.

Kadar opazimo na zunanosti kože na klobasi belo plesen, še ni posebno nevarno za notranjost klobase. Na vsak način moramo takoj plesen odpraviti. To storimo s soljo. Vzamemo pest soli in ribamo klobaso toliko časa, da postane suha. Sol namreč uniči bakterije, da se nam klobasa spet nekaj časa ohrani. Vsekakor pa je napad plesni znak prevlažnega zraka v shrambi. Če imamo večjo zalogo klobas, jih je treba takoj prenesti v drug prostor ali pa takoj uporabiti.

Peri z mizarskim klejem

Ali veš, da je klej izvrstno sredstvo za pranje? Odlično lahko opereš delovne obleke. Za fino volneno blago kot Cordhlače, kostume itd. se klej posebno obnese. Za ene hlače na primer vzameš 8 žlic navadnega mizarskega kleja in ga raztopiš v dveh litrih vode. Pod stalnim mešanjem ga pustiš prevreti in dodaš nato toliko mrzle vode, da postane raztopina mlačna. V tej raztopini speresh komad in splakneš v mlačni vodi.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Bolečine v otroškem trebuščku

Bolečine v trebuščku so v otroških letih zelo pogoste in predstavljajo nekakšno vzporedje z glavoboli odraslih. Kadar se otročiček ne počuti dobro in je slabe volje, pogosto toži o bolečinah v trebuhu in te so kar najčestje v predelu popka ali okrog njega. Pri tem ne smemo pozabiti, da se mnogo otroških boleznij začne oziroma pokaže prav s takimi bolečinami, tako na primer pljučnica. Zato je razpoznavanje med to boleznijo in vnetjem slepiča včasih kar težko.

Včasih je težko tudi razločiti vnetje slepiča od tako imenovanih kolik popka. Tu gre za trebušne bolečine, ki se pojavijo nenadoma z bledico, so takoj silovito krčevite in se kaj rade povrnejo. Ta bolezen običajno prizadene živčno neuranovnešenega otroka, ki ima pogosto neke napade nerednega in sunkovitega dihanja. Prav vzrok takih krčevitih stanj ni znan, mislijo pa, da gre za nenadno silovito krčenje črevesja zaradi močnega živčnega dražljaja. Pri tej bolezni skoraj vedno pomaga pomirljivo prigranje matere, toda bolezen se rada ponavlja. Pri tem je zelo važno otrokovo duševno stanje: pogosto se bolečine v trebuhu pojavijo n. pr. zjutraj, preden mora v šolo, medtem ko pri igri ali na prostem te težave popolnoma izginejo. Zelo pogosto zadošča, da okrog popka nalepimo malo

navadnega obliža in vse težave izginejo. Često koristijo tudi lahne masaže, gladenje ali lahno gnetenje trebuščka.

Vzrok bolečin v trebuhu kakor otrok tako tudi odrasli je trdovratna zapeka — zaprtje. Dolgotrajna kronična zapeka je lahko posledica obolenja prebavnega cevja kot na primer zažetje ali vtisnjenje črevesja in drugo. Pri zapeki zaradi motenj v delovanju črevesja pri dojenčku, kadar smotrno skrbimo za prehrano in kadar moremo izključiti možnost, da prebava ne trpi zaradi zalivanja s kravjim ali drugim živalskim mlekom lahko napravimo majhen klistirček s 100 gr mlačne vode z dodatkom 1 žlice kuhinjskega olja, kar dodobra premešamo, ali morebiti z glicerinsko svečko. Bodimo zelo previdni pri dajanju odvajal, katera bi smeli uporabiti kvečjemu v posameznem primeru zapeke, nikakor pa ne sistematično, t. j. trajno, večkrat zaporedoma.

Pri večjih otrocih je zapeka čisto izraz živčnih motenj zaradi neprimerne dražljive otrokove okolice.

Močno zapeko lahko povzroči tudi enostranska prehrana, kot n. pr. velike količine mleka. V takih primerih je treba zmanjšati obroke mleka, dajati pa mešano hrano s stročnicami, zelenjavo, sadjem itd. V drugih primerih je zapeki vzrok v izrazitem pomanjkanju teka s sledečim pomanjkanjem nezadostnim uživanjem hrane. Nadalje so vzrok zapeki prav odvajala, klistirji, črevesne svečke, katere starši le preveč skrbno in pridno dajejo otroku prav vsak dan v borbi proti zaprtju, ki ga povzročajo prav ta odvajala. V teh primerih se črevo poleni, pojavi se trdovratna motnja v refleksu potrebe na stolicu. Zaradi tega je zelo koristno, da otroka za nekaj časa oddaljimo od staršev. Morda ga prav zato sprejemo v bolnico, kjer bodo popolnoma opustili napačno prekomerno in nepotrebno dajanje zgrešenih odvajalnih sredstev. Ta odvajala bodo tam nadomestili s pravilno prehrano, ki je bogata na zelenjavi in sadju in morebiti z blagimi fiziološkimi odvajalnimi sredstvi, kot so mlečni sladkor in druga. Ne pozabimo, da tudi zaprtje predstavlja, posebno pri majhnih otrocih, nekako obliko odpora ali upornosti otroka v odnosu do vzgojitelja. V tem primeru ne gre samo za zdravniško, temveč za prav vzgojiteljsko vprašanje, ki ga mora zdravnik rešiti, pri tem pa je treba poskušati in razčleniti vse vzroke pri vsakem posameznem. Treba je seveda nasvetovati in izpolnjevati najprimernejše ukrepe, tako z ozirom na prehrano kot na splošno telesno in duševno vzgojo otroka.

Moda

V letošnji zimi bodo moderne obleke iz pestrega blaga. Na sliki vidite dvodelno obleko s polovičnimi, spodaj ozkimi rokavi kimono, stoječim ovratnikom in ozkim krilom.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 6.15 Jutranja glasba — 8.15 Kaj kuham danes? — 8.30 Pozdrav zate — 10.15 in 11.00 Šolska oddaja — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo (razen poned.) — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert — 15.00 Šolska oddaja — 17.10 Popoldanski koncert. Poročila dnevno: ob 6.00, 7.00, 8.00, 12.30, 17.00, 19.45, 21.45 in 23.55 uri.

Sobota, 21. november:

8.45 Za naše male poslušalce — 11.10 Veder dopoldne — 15.15 Kulturno zrcalo tedna — 16.15 Filmski magazin — 17.40 Philips-revija — 18.00 Pogled v svet — 18.30 Za vesel konec tedna — 20.05 Veder večer — 23.00 Plesna glasba.

Nedelja, 22. november:

7.20 S pesmijo pozdravljamo in voščimo — 8.20 Smej se z nami! — 10.00 Maša — 11.15 Lepe melodije — 14.45 Pozdrav za mesto in deželo — 17.30 Šport in glasba — 18.30 Šlagerji — 20.05 Slušna igra — 23.00 Plesna glasba.

Ponedeljek, 23. november:

10.45 Veder dopoldne — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 14.30 Teden in mi. Vesele

pesmi za vesel začetek tedna — 16.00 Za dobro zabavo — 20.00 Smejoči se ponedeljek — 20.45 Ples pri Zellerju in Straussu.

Torek, 24. november:

11.00 Šolska oddaja — 14.30 Zdravniški vedež. Okno v svet — 15.30 Za ženo in družino — 18.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. Poje zbor iz Hodiš pod vodstvom Foltija Pavliča — 19.15 Velika šansa — 20.15 Mi se peljemo s potovalnim uradom.

Sreda, 25. november:

10.45 Iz ženskega sveta — 11.00 Šolska oddaja — 14.30 Za ženo in družino — 16.30 Kdo ve kaj iz Beljaka — 20.00 Iz tedna lahke glasbe v Stuttgartu.

Četrtek, 26. november:

10.45 Nasvet v življenjskih vprašanjih — 14.30 Pojejo koroški zbori — 18.30 Pogled v slovensko epiko (II) — 20.00 Plesna glasba.

Petek, 27. november:

10.45 Za dom — 14.30 Športni obzornik — 16.30 Vsi otroci poslušajo — 18.45 Kmečka oddaja — 19.15 Zgrabi srečo! — 20.00 Igra godba na pihala — 20.30 Življenje zmaga.

Dunajski razgovori — velik korak naprej

V skupnem uradnem poročilu, ki je bilo objavljeno ob zaključku jugoslovansko-avstrijskih razgovorov na Dunaju, je bilo med drugim poudarjeno, da sta se zunanja ministra Avstrije in Jugoslavije skupno s svojimi sodelavci nadrobno pogovorila o vprašanih mednarodnih politiki in da je izmenjava misli pokazala skladnost njunih stališč v oceni občege položaja.

Pri razgovorih, ki so potekali v ozračju medsebojnega razumevanja, so bila proučena konkretna vprašanja, ki se tičejo obeh dežel. Med drugim je bilo temeljito proučeno vprašanje gospodarskega sodelovanja obeh držav.

dikov je ponovno potrjena pravilnost poti vseh tistih slovenskih in nemških ljudi na Koroškem, ki skušajo s svojimi prizadevanji na političnem, kulturnem in socialno-gospodarskem področju odstranjevati prežvele nacionalistične pregrade in na demokratičnih temeljih graditi in jačati sodelovanje med obema narodoma v deželi, kar je hkrati najučinkovitejši doprinos k poglobljanju odnosov med narodi sosedov tudi v meddržavnem merilu.

Tisti, ki skušajo podtalno prišepetavati ali pa javno razglašajo, da so dunajski razgovori razočarali koroške Slovence, bi pač radi odvrnili pozornost od dejstva, ki ga je jugoslo-

Koča Popovič in dr. Gruber, poslanik Vučinič, dr. Brilej in dr. Kreisky med razgovorom

Pokazalo se je, da je še vrsta neizkoriščenih možnosti za okrepitev gospodarskih odnosov, posebno na področju izmenjave blaga in prometa. Doseženo je bilo soglasje za ureditev vrste pravnih vprašanj, ki se tičejo obeh dežel in predvidena je bila sklenitev pogodb, ki bodo služile temu namenu.

Razgovori so se nanašali še na nekatera konkretna vprašanja, ki obstojajo med obema državama. Glede avstrijske imovine v Jugoslaviji se bodo nadaljevala prizadevanja za praktično ureditev v duhu prijateljskih odnosov in dobrega sosedstva, avstrijska vlada pa bo olajšala vnovčenje, izkoriščanje in povrnitev jugoslovanske imovine v Avstriji.

Obisk državnega sekretarja Koče Popoviča in razgovori ob tej priložnosti — je bilo poudarjeno na koncu komunicirano — so pripomogli k nadaljnjemu zblizanju stališč obeh vlad v mednarodnih vprašanjih in k poglobitvi odnosov prijateljstva in dobrega sosedstva, ki so že nastali med obema deželama.

Uradno poročilo navaja seve le najbistvenejšo vsebino dunajskih razgovorov. A že na tej osnovi se lahko ugotovi, da je jugoslovanski obisk v znatni meri izpolnil pričakovanja, saj je bil z njim storjen veliki korak naprej na poti poglobljanja in utrjevanja prijateljskih stikov med obema sosednjima državama. V kolikor ob tej priložnosti še ni prišlo tudi že do konkretnih in v podrobnostih izdelanih dogovorov na različnih možnih področjih sodelovanja, kar niti ni bilo predvideno, so bila ustvarjena vsekakor trdna izhodišča za to. V trodnevni izmenjavi pogledov na široki podlagi medsebojnega upoštevanja in ocenjevanja skupnih interesov skoro ni bilo vprašanja političnega in gospodarskega značaja, ki se ne bi bilo v tej ali oni obliki pojavilo na dnevnem redu razgovorov. Mnoga vprašanja, ki so jih mogli na Dunaju obravnavati le v načelnih potezah, se bodo v bližnji bodočnosti odrazila tudi v praktičnih oblikah sodelovanja, koristnega za narode obeh držav.

Jugoslovanski tisk je ocenil dunajske razgovore kot pričetek novega obdobja medsebojnih odnosov med Jugoslavijo in Avstrijo. V tej perspektivi se nedvomno odpirajo tudi nove možnosti za ureditev narodnostnih pravic Slovencev na Koroškem. Jugoslovanski zunanji minister Koča Popovič je te možnosti zelo realistično ocenil, ko je na svojem povratku izjavil novinarjem v Mariboru: „Glede vprašanja koroških Slovencev smo stvar postavili tako, da je vprašanje manjšin in njih realna rešitev odvisna od odnosov med obema državama. Če se bodo ti odnosi temeljito popravili, bodo dani tudi vse boljši pogoji za reševanje praktičnih manjšinskih vprašanj.“ Iz teh vi-

vanski minister tudi na Dunaju posebno poudarjal ko je dejal, da sodi vprašanje slovenskega prebivalstva v Avstriji v celoto splošnega razvoja odnosov med obema državama. Kdor torej skuša zavirati ali kaliti razvoj teh odnosov s klevetami in izpadi proti Jugoslaviji, z blatenjem partizanske borbe in s šovinističnim ščuvanjem zastrupljati ozračje med ljudmi in narodi, pa najsi to dela s pomočjo nemške ali slovenske besede, pač samo izpričuje, da je nasproten takemu razvoju, ki bo konec koncev moral omogočiti tudi našemu ljudstvu povsem enakopravno življenje. Ti ljudje so zgubili stik z današnjo stvarnostjo in se prav gotovo ne strinjajo z avstrijskim kanclerjem, ki je svojemu jugoslovanskemu gostu nazdravil tudi z ugotovitvijo, da je avstrijsko ljudstvo z velikim občudovanjem spremljalo partizansko borbo pod vodstvom maršala Tita.

Koroški Slovenci lahko samo pozdravljamo razvoj, ki so ga pokazali dunajski razgovori med avstrijskimi in jugoslovanskimi državniki. Razočaranje pa prepuščamo tistim, ki so običali v večerajšnji miselnosti, le-ta pa nikakor ne bo mogla zatemniti ali preprečiti svetlejšega jutrišnjega dne.

Razstava avstrijske knjige v Zagrebu

Pod predsedstvom avstrijskega poslanika v Beogradu Wodoka in predsednika sveta za prosveto, znanost in kulturo LR Hrvatske dr. Zanicca bo v Zagrebu razstava avstrijske književnosti. Razstavljenih bo preko 3000 najboljših del. Razstava ima namen, da v duhu zblizanja narodov Jugoslavije in Avstrije spozna jugoslovanska javnost najnovejšo tovrstno avstrijsko ustvarjalnost. Razstava bo odprta 6. decembra.

Zasedbe še ne bo kmalu konec

Po ameriških vesteh še Amerika ne namerava v tem času zmanjšati svojih posadk v Evropi. Do tega bo prišlo šele, ko bodo med ameriško in angleško vojsko razdelili novo orožje, predvsem atomsko. Potem bo vojska potrebovala manj ljudi. V Evropi, pravijo, bo potrebno manjše število ameriških vojakov, ko bodo oborožili Zahodno Nemčijo. Zaenkrat bodo atomsko orožje imele samo ameriške in angleške čete, šele pozneje ga nameravajo razdeliti tudi med zaveznike. V Nemčijo so že pripeljali šest velikih atomskih topov. V tej zvezi je bil nedavno tudi načelnik ameriškega glavnega stana general Bradley zamenjan z generalom Radfordom.

Lažnivi hujskači do kraja razkrinkani

„Kleine Zeitung“ obsojena na plačilo 30.000 šilingov

Preteklo sredo se je pred celovskim okrajnim sodiščem (sodnik dr. Schragel) končal četrti proces proti odgovornemu uredniku »Kleine Zeitung« Francu Genserju. Tožitelj je bil jugoslovanski državni uradnik inž. Igo Oraš, kateremu je »Kleine Zeitung« v štirih nadaljevanjih o krvavi meji očitala takšne izmišljene zločine in grozodejstva, ki poštemu časnika karstno nikakor ne morejo biti v čast.

V teku zasliševanja prič, ki o kakšni krivdi tožitelja sploh niso vedele kaj povedati, marveč so nasprotno le obteževale pisce »Kleine Zeitung«, je prišla ponovno do izraza popolna neutemeljenost in zlaganost gorostasnih osumljenj in obdolžitev, razprava je pokazala, kako brezvestneži pri obtoženem časopisu iz nič ali pa v najboljšem slučaju iz praznih nepotrjenih govoric kujejo senzacionalne članke in z njimi zločinsko kradejo čast poštemim ljudem.

Prav tako pa je ob tej priložnosti prišlo tudi do zanimive ugotovitve, ko je tožitelj na sodnikovo vprašanje, zakaj misli, da mu je »Kleine Zeitung« očitala takšne stvari, odločno odgovoril: Tukaj ni šlo za mojo osebo, marveč so me napadli samo zato, ker sem jugoslovanski državljani. Napad na jugoslovanskega državljana pa je bil gotovim ljudem potreben, da razbihejo dobrososedske odnose med Jugoslavi-

jo in Avstrijo. To mi je jasno tudi zaradi tega, ker napada niso izvedli že leta 1945, marveč so čakali celih osem let, da je mednarodni razvoj dosegel današnjo stopnjo.

Kakor pri prejšnjih treh enakih procesih, tako je ponujeni dokaz resnice tudi tokrat klavrno propadel in »Kleine Zeitung« ni mogla dokazati niti najmanjše obdolžitve, iz enostavnega razloga, ker na njenih trditvah ni bilo niti trohice resnice. Zato je sodnik, ko je utemeljeval obsodbo, tudi poudaril, da je izrecno neodgovorno, dolžiti ljudi najbolj strašnih zločinov, ko pa se potem izkaže, da ničesar ni mogoče dokazati, marveč so obdolžitve popolnoma izmišljene. In posebej je naglasil, da tukaj ne more biti govora o tem, da so priče odpovedale šele pred sodiščem, marveč se je izkazalo, da so ti ljudje povedali isto dopisniku »Kleine Zeitung« kakor tudi žandarmeriji in končno še sodišču, namreč, da sami nič ne vedo in so o vseh teh stvareh le slišali.

Končno je bila »Kleine Zeitung« — oziroma njen odgovorni urednik — obsojena na 10.000 šilingov kazni in 20.000 šilingov odškodnine tožitelju, kakor tudi na poravnavo sodnijskih stroškov. Podrobno o zadnjem procesu bomo poročali v prihodnji številki.

Vojni doživljaj angleškega majorja

Septembra 1944 so Angleži spustili pri Arnheimu padalsko divizijo, da bi razbili nemško fronto na Holandskem. Med padalci je bil tudi major Drummond. Po hudih bojih so Nemci razbili glavnino in preprečili, da bi divizija izbojevala 50 km širok pas, po katerem bi vdrle Montgomeryjeve čete na Holandsko.

Dean Drummond je prevzel poveljstvo neke enote, ki je izgubila komandanta. Pod točo granat so prišli do holandske vasi. Major se je odločil za obrambo, dokler ne dobi pomoči. Namesto zavezniških čet pa so prišli Nemci. Stiska je bila velika, s tremi možmi se je zaprl v stranišče. Nemci so tri dni utrjevali vas. Mnogi so seveda poskušali odpreti stra-

nišna vrata, a ni šlo. Četrto noč so skušali major in njegovi trije vojaki preplavati Reno. Zgrešili so pot in priplavali naravnost med Nemce, ki so jih ujeli. Odpeljali so jih v neko predmestno hišo pri Arnheimu, kjer je že bilo okrog 500 ujetnikov.

V pritličju je odkril stensko omaro, meter široko, 35 cm globoko, visoko pa toliko, da je človek v njej stal kot poleno. Major je zlezal v omaro, podložil vrata s papirjem in se zaprl. V tem bivališču je nameraval ostati dva dni. Imel je nekaj prepečenca, kos slanin in steklenico vode.

Največ, kar si je mogel dovoliti, je bilo, da je počenil ali pokleknil. Ščasoma je spoznal, da je bolje čepeti izmenoma na eni nogi ter se opirati z ramenom na notranjo steno omare.

Po dveh dneh so Nemci sobo res izpraznili, toda ne zato, da bi odpeljali ujetnike v taborišča. Sobo so spremenili v zaslisevalnico vojnih ujetnikov.

Major Drummond je slišal vse, kar so pripovedovali ujetniki Nemcem. Včasih je bil močno jezen, ko je poslušal takega naivneža ali strahopetnega ujetnika, ki je sovražnikom postregel z dragocenimi podatki.

Tako so minevali dnevi. Major pripoveduje, da je vztrajal samo zato, ker je vedel, da je v omari svoboda, zunaj pa esesovci. Pobegniti ni mogel ker so Nemci ponoči v sobi spali.

Desetega dne je sklenil napraviti vse-mu konec, vendar je vztrajal še dva dni. Trinajsto noč se mu je posrečilo. Soba je bila prazna. Počasi je odprl vrata. Prav tedaj je zaropotal v bližini kamion, ki je udušil majorjeve korake in šum, ko je odpiral okno. Padel je na gnojšče, zbežal na polje, našel nekaj sadja in se zatekel k domačinom, ki so ga skrili v seniku. Navzeval se stike z diverzanti, ki so ga spravili k angleški enoti. — To zgodbo je opisal major Drummond v knjigi, ki je trenutno najbolj brana v Angliji.

ANEKDOTA

Mlad človek je vprašal Marka Twaina, kaj misli o zakonskem stanu. Slavni humorist mu je takole odgovoril:

»Zakon je takoben oblegani trdnjavi. Tisti, ki so zunaj, hočejo noter, oni, ki so že notri, pa še bolj silijo ven.«

ADRIA GETRÄNKE

R. in K. BAKARIČ

Žrelec — Ebental

Prvovrstne žgane pijače s sinjega Jadrana

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 16-24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov Klagenfurt, 2, Postschließfach 17.